

En samlad lägesbild inför nya socialtjänstlagen

En sammanställning av kommunernas
förutsättningar och behov inför införandet
av den nya socialtjänstlagen

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. På begäran kan vi ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Artikelnummer: 2025-6-9675

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, juni 2025

Förord

Socialstyrelsen har genomfört en samlad analys av kommunernas lägesbilder inför den nya socialtjänstlagen. Lägesbilden syftar till att ge regeringen en bild av kommunernas förutsättningar och behov inför införandet av den nya socialtjänstlagen. Utifrån resultat från en nationell enkät som riktades till samtliga kommuner samt intervjuer med ett urval kommuner presenteras kommunernas nuläge och utmaningar inför en omställning till den nya socialtjänstlagen.

Lägesbilden är den första uppföljningen av kommunernas läge och behov inför omställningen till ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen avser att följa och fortsätta stödja kommunerna i deras omställning.

Rapporten riktar sig främst till regeringen, men kan också vara av intresse för kommuner som ett kunskapsunderlag i det fortsatta arbetet med omställningen till nya socialtjänstlagen.

Projektledare för uppdraget har varit utredaren Anita Bashar Aréen. Utredarna Hanna Trönnadal och Lovisa Persson har ingått i projektgruppen. Enkätkonstruktören Daniel Trankell och statistikerna Ahmed Cherif och Frida Lundgren har deltagit i arbetet. Ansvarig enhetschef har varit Stina Hovmöller.

Björn Eriksson
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
Majoriteten av kommunerna har påbörjat omställningsarbetet.....	6
Socialtjänsten bedömer att de har goda förutsättningar att ställa om enligt den nya socialtjänstlagen	6
Socialtjänsten har utmaningar med jämställd socialtjänst	6
Samverkan, uppföljnings- och analyskompetens samt finansiella resurser är utmanande både i befintlig och framtida verksamhet	7
Kommunerna har viss tillgång till information och data om målgrupper och deras behov av insatser	7
Kommuner behöver finansiella och personella resurser för att möjliggöra omställningen.....	8
Inledning	9
Bakgrund och syfte	9
Genomförande av uppdraget.....	10
Stöd för lokal läges- och behovsanalys.....	10
Länsdialoger	12
Nationell enkät	12
Gruppintervjuer	13
Omställningsarbetet är igång.....	15
Majoriteten av kommunerna har påbörjat omställningsarbetet.....	15
Stort engagemang för omställningen	17
Kommunernas arbete enligt de nya lagkraven.....	18
Socialtjänsten uppger att de i viss utsträckning arbetar enligt den nya socialtjänstlagen.....	18
Socialtjänsten har goda förutsättningar att ställa om verksamheten till den nya socialtjänstlagen	19
Stora skillnader mellan verksamhetsområden.....	24
Faktorer som påverkar socialtjänstens nuläge och omställningsförmåga	33
Samverkan, uppföljnings- och analyskompetens samt finansiella resurser är viktiga faktorer	33
Skillnader mellan kommunernas verksamhetsområden.....	36
Kommunernas tillgång till information och data om målgrupper och deras behov insatser	40

Kommunerna uppger att de har viss tillgång till data och information om målgrupperna.....	40
Tillgången till data varierar mellan socialtjänstens verksamhetsområden	44
Kommunerna identifierar hinder i omställningen.....	46
Ekonomi, arbetssätt, styrning, kompetensförsörjning och samverkan omnämns som hinder i omställningen.....	46
Kommunernas behov av stöd från nationell nivå	52
Sammanfattande analys.....	55
En omställning av välfärden som förutsätter samverkan.....	56
Omställningsarbetet förutsätter förstärkt stöd i uppföljning och analys.....	57
Långsiktig finansiering för att minska skillnader mellan kommungrupper	58
Bilaga 1 Kompletterande figurer	60
Bilaga 2. Kvalitetsdeklaration	62
Statistikens kvalitet	62
Bilaga 3 Frågeformulär	68
Bilaga 4. Intervjufrågor.....	100
Inledning	100
Nuläge.....	100
Behov och förutsättningar inför omställning	101

Sammanfattning

Majoriteten av kommunerna har påbörjat omställningsarbetet

En majoritet av kommunerna har redan påbörjat omställningsarbetet till den nya socialtjänstlagen och kommit en bit på väg. Nästan samtliga kommuner, totalt 97 procent av de kommuner som har besvarat Socialstyrelsens enkät, har gjort en lokal analys av läge och behov. Det finns ett stort engagemang och en stark drivkraft, där kommunrepresentanterna beskriver hur de vill ta vara på engagemanget för att skapa varaktiga förändringar och förbättringar av socialtjänsten.

Socialtjänsten bedömer att de har goda förutsättningar att ställa om enligt den nya socialtjänstlagen

Överlag bedömer socialtjänsten att de redan idag arbetar enligt den nya socialtjänstlagen – åtminstone i viss utsträckning. Ett tydligt mönster är att det bedöms enklare att arbeta med kunskapsbaserad och lätt tillgänglig socialtjänst än jämställdhet och förebyggande (de områdena framstår som mest utmanande både i nuläget och i fråga om framtida omställning).

Kommunerna bedömer överlag att de har goda förutsättningar att ställa om verksamheten till den nya socialtjänstlagen. Bedömningarna skiljer sig dock åt beroende på vilket lagkrav det gäller. Det är framför allt lagkraven som syftar till att göra socialtjänsten mer kunskapsbaserad och lätt tillgänglig, där kommunerna har gjort en högre sammanvägd bedömning att de har förutsättningar att ställa om.

Socialtjänsten har utmaningar med jämställd socialtjänst

En majoritet av kommunerna uppger att de har utmaningar med att uppnå målen kopplade till jämställdhet i den nya socialtjänstlagen. Detta gäller oavsett kommunstorlek eller geografiskt läge. Utmaningarna kan till viss del sammankopplas med kommunernas tillgång till data och information om målgrupperna. Arbetet med jämställdhet förutsätter tillgång till data liksom att kommuner arbetar systematiskt med att följa upp insatser och verksamhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Tillgången till data skiljer sig mellan verksamhetsområden. Inom områdena äldreomsorg, ekonomiskt bistånd och

social barn- och ungdomsvård är det generellt en större andel som uppger att de har tillräckliga data om sina målgrupper jämfört med områdena våld i nära relation, socialpsykiatri, motverka hemlöshet och skadligt bruk och beroende. Det finns också utmaningar med bristande verksamhetssystem och att arbeta systematiskt med analyser. Sammantaget kan skillnaderna i tillgången till data och information vara en av orsakerna till att jämställdhetsarbetet är en utmaning både i nuläget och som förutsättning för omställningen.

Samverkan, uppföljnings- och analyskompetens samt finansiella resurser är utmanande både i befintlig och framtida verksamhet

Det finns flera utmanande faktorer i socialtjänstens verksamhetsområden idag. Samverkan, uppföljnings- och analyskompetens samt finansiella resurser är några av de faktorer som är mest förekommande som utmaningar i nuvarande verksamhet och viktiga i omställningen framåt. Även om samverkan är den mest förekommande utmaningen generellt inom socialtjänstens verksamhetsområden, finns det också vissa skillnader. Exempelvis är personella och finansiella resurser mer förekommande inom äldreomsorg och funktionshinder, medan samverkan samt uppföljning- och analyskompetens är mest vanliga inom exempelvis ekonomiskt bistånd och skadligt bruk och beroende.

Kommunerna har viss tillgång till information och data om målgrupper och deras behov av insatser

En majoritet av kommunerna, cirka 65 procent, uppger att de i viss eller hög utsträckning, har tillräcklig tillgång till data och information om målgrupper och deras behov av insatser. Samtidigt är det 32 procent av kommunerna som uppger att de i låg utsträckning har tillräckliga data eller information om deras målgrupper och deras behov av insatser. Det finns inga större skillnader mellan olika kommuners svar, men storstäder och storstadsnära kommuner uppger generellt att de i lägre utsträckning har tillräckliga data och information om målgrupperna än övriga kommungrupper.

Däremot framträder tydligare skillnader mellan olika verksamhetsområden. Generellt är det en större andel inom områdena äldreomsorg, ekonomiskt bistånd och social barn- och ungdomsvård som uppger att de har tillräckliga data om sina målgrupper. Samtidigt uppger verksamhetsområden som våld i

nära relation, socialpsykiatri och motverka hemlöshet att de i lägre utsträckning har tillräckliga data och information om målgrupper och deras behov av insatser.

Kommuner behöver finansiella och personella resurser för att möjliggöra omställningen

Kommunerna är olika väl rustade att hantera den omställning som den nya socialtjänstlagen kräver. För att lyckas behöver de olika former av stöd, och flera behov återkommer i kommunernas svar. En grundförutsättning för att klara omställningen oavsett kommunstorlek, kommuntyp eller geografiskt läge, är finansiella och personella resurser, samt långsiktigt ekonomiskt stöd från statlig nivå.

Ett annat återkommande behov gäller förbättrade möjligheter till dataanalys, både för att följa upp insatser och verksamhet och för att kunna analysera målgruppernas behov på ett mer systematiskt sätt. Kommunerna lyfter även behovet av stärkt samverkan med aktörer utanför socialtjänsten. Här efterfrågas stöd för att både möjliggöra samverkan i praktiken och för att skapa incitament som främjar samverkan.

Kommunerna efterfrågar även nationell vägledning och juridiskt stöd, men också stöd i hur kommunerna kan arbeta för att säkerställa kommunövergripande samsyn kring riktning och resurser i omställningen och utvecklingen i enlighet med nya socialtjänstlagen.

Inledning

Socialstyrelsen fick i uppdrag av regeringen att under 2024, inför införandet av en ny socialtjänstlag, stödja kommunerna i omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst (S2024/00196 [delvis]). Uppdraget är indelat i fyra delar.

Socialstyrelsen ska

1. fördela statsbidrag under 2024 med 650 000 kr/kommun för att genomföra läges- och behovsanalyser och planering inför en ny socialtjänstlag.
2. ge stöd till kommunerna i arbetet med att genomföra läges- och behovsanalyser och planering inför den nya socialtjänstlagen samt redovisa en samlad analys av kommunernas lägesbilder.
3. planera och förbereda nationella kompetenshöjande insatser med utgångspunkt i kommunernas behov, för att stödja kommunerna i omställningen och genomförandet av en ny lag,
4. analysera och bedöma vilken roll regionala eller lokala forsknings- och utvecklingsenheter kan spela i utvecklingen av en mer kunskapsbaserad socialtjänst, t.ex. genom ett nationellt samordnat stöd för implementering och uppföljning av metoder och arbetssätt i verksamheten.

Socialstyrelsen ska senast den 30 september 2025 lämna en redovisning till Regeringskansliet (Socialdepartementet) med en samlad analys av kommunernas lägesbilder inför den nya socialtjänstlagen samt redovisning av myndighetens arbete. I redovisningarna ska barnrätts-, funktionshinders- och jämställdhetsperspektivet beaktas.

Denna rapport omfattar deluppdrag 2 och innehåller en samlad analys av kommunernas lägesbilder. Deluppdrag 1, 3 och 4 kommer att redovisas den 30 september 2025.

Bakgrund och syfte

En samlad analys av kommunernas lägesbilder inför den nya socialtjänstlagen och redovisning av myndighetens arbete syftar till att ge Regeringskansliet (Socialdepartementet) en bild av kommunernas förutsättningar och behov inför införandet av den nya socialtjänstlagen. Vidare syftar uppdraget till att stödja kommunerna i genomförandet av läges- och behovsanalyser på lokal nivå inför den nya socialtjänstlagen.

Genomförande av uppdraget

Deluppdrag 2 fokuserar på kommunernas läges- och behovsanalyser som inbegriper

- en analys av nuläget
- planering inför den nya socialtjänstlagen
- uppföljning av den nya socialtjänstlagen.

Uppdraget består av två delar:

1. stödja kommunerna i genomförandet av läges- och behovsanalyser.
2. samla in, sammanställa och analysera uppgifter från kommunerna för att ta fram en samlad läges- och behovsanalys.

Stöd för lokal läges- och behovsanalys

En del av Socialstyrelsen uppdrag har innefattat att under 2024 ge stöd till kommunerna i arbetet med att genomföra läges- och behovsanalyser samt planera inför en ny socialtjänstlag. Utöver att fördela statsbidrag för ändamålet, har myndigheten även publicerat ett stöd i två delar för lokal läges- och behovsanalys. Stödet består dels av data inom socialtjänstens samtliga områden, vilket i rapporten benämns som kommundata, dels ett stöd för genomförande av en läges- och behovsanalys med tillhörande analysfrågor, vilket i rapporten benämns som analysstöd.

Kommundata består av kvalitetsindikatorer, välfärdsindikatorer, nyckeltal och andra registerdata. Kommundata består i huvudsak av befintliga nationella data som är paketerade och till viss del presenterade i form av diagram i syfte att underlätta för kommunerna att använda befintliga data som underlag för sina analyser. Dessa data är inte heltäckande men ger kommunerna information om deras målgrupper samt hur socialtjänstens verksamhet arbetar med olika kvalitetsaspekter. Socialstyrelsen har valt att presentera kommundata utifrån de övergripande målgrupperna barn, vuxna och äldre. Syftet med detta är att underlätta en analys av målgruppens samlade behov i förhållande till socialtjänsten som ett sammanhängande system snarare än att enbart utgå från socialtjänstens olika verksamhetsområden. Analysstödet innehåller bland annat förslag på hur en lokal analys kan genomföras, förslag på nationella och lokala data som kan vara relevanta samt förslag på analys- och diskussionsfrågor. Detta kan vara ett stöd för kommunerna i att diskutera och bedöma nuläge och behov inför omställningen.

Kommunernas förutsättningar att genomföra läges- och behovsanalyser varierar. Mot den bakgrunden har en utgångspunkt bland annat varit att stödet i första hand ska vara till hjälp för de kommuner som har mindre resurser och erfarenhet av att genomföra analyser av den egna verksamheten. Vidare har myndigheten under arbetets gång haft återkommande dialoger med representanter från socialtjänsten genom bland annat det nationella socialchefsnätverket, Nationell samverkansgrupp för kunskapsstyrning i socialtjänsten (NSK-S) och de regionala stöd- och samverkansstrukturerna (RSS), för att löpande informera om arbetet och ta emot synpunkter på stödets utformning och innehåll.

Stödet har tagits fram i nära samverkan med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som också haft i uppgift att stödja kommunerna i omställningen. Myndigheten och SKR har även anordnat gemensamma digitala frågestunder där kommuner kunnat ställa frågor om och få hjälp att använda Socialstyrelsens respektive SKR:s olika stöd för lokal läges- och behovsanalys.

I kontakter med kommunerna under exempelvis frågestunder, länsdialoger, gruppintervjuer och mejlkorrespondens har Socialstyrelsen mottagit viss återkoppling avseende myndighetens stöd i form av kommundata och analysstöd. Den spontana återkopplingen tyder bland annat på att kommundata har fungerat som ett underlag i de lokala analyserna samtidigt saknar vissa kommuner verktyg, resurser och kompetens att analysera nationella och lokala data. Återkopplingen tyder vidare på att analysstödet har bidragit till nödvändiga diskussioner inom kommunen och dess socialtjänst samt har synliggjort brister och utmaningar i verksamheten. Samtidigt menar vissa kommuner att det har varit svårt att bedöma läge och behov inför omställningen, mot den bakgrunden efterfrågas mer stöd i det fortsatta omställningsarbetet. Till exempel har kommuner efterfrågat checklistor, mallar och ett mer anpassat stöd för att ta fram lägesbilder utifrån kommuners olika förutsättningar. Myndigheten har även fångat upp att vissa kommuner upplevt en otydlighet i att Socialstyrelsen och SKR har tillhandahållit snarlika stöd inför omställningen. Det har rått viss förvirring om vilken aktör som tillhandahåller vilket stöd. Vissa kommuner menar att aktörernas stöd har varit för lika och bidragit till dubbelarbete, andra menar att stöden har varit för olika och bidragit till ineffektivitet i förberedelsearbetet. Det ska dock noteras att myndigheten inte har genomfört någon systematisk uppföljning av stödet och det går därmed inte att dra några definitiva slutsatser om stödets kvalitet eller användbarhet. Men den återkoppling myndigheten har fått kan ge vissa insikter till det fortsatta arbetet med att stödja kommunerna med lokala analyser (S2025/00116).

Länsdialoger

Som en del i kommunernas förberedelser inför den nya socialtjänstlagen har länsdialoger genomförts under hösten 2024 och våren 2025. Syftet med länsdialogerna har varit att samla kommunpolitiker, representanter för socialtjänst samt exempelvis regioner och länsstyrelser för att diskutera den kommande lagen och dess innebörd för verksamheterna. Länens regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS) har ansvarat för dialogerna och genomfört dem med stöd från SKR. Upplägget har sett olika ut i olika län, men dialogerna har i stort innehållit presentationer kopplade till den nya socialtjänstlagens intentioner och gruppdiskussioner kring förbestämda frågor. Vid majoriteten av länsdialogerna har representanter för kommunerna och andra aktörer haft möjlighet att diskutera nuläge och identifierande behov framåt. Vid diskussionerna har exempelvis behov av samverkan, förutsättningar samt ledarskap och styrning diskuterats, samt vilka förändringar som är mest prioriterade i det kort- och långsiktiga arbetet.

Under länsdialogerna har även representanter för Socialstyrelsen och SKR deltagit. Socialstyrelsen har främst varit på plats vid dialogerna för att lyssna samt för att samla in synpunkter och önskemål i arbetet framåt, samt svara på frågor om Socialstyrelsens arbete med läges- och behovsanalyserna. Under länsdialogerna har Socialstyrelsen presenterat det stöd som myndigheten erbjuder i anslutning till kommunernas arbete med läges- och behovsanalyserna samt informerat om den insamling av kommunernas läges- och behovsanalyser som myndigheten genomförde i början av 2025. Vid länsdialogerna har Socialstyrelsen fått värdefulla insikter gällande kommunernas behov av stöd i det fortsatta arbetet, exempelvis gällande kunskapsstöd

Nationell enkät

För att samla information om kommunernas läge och behov inför en ny socialtjänstlag och för att kunna rapportera en samlad lägesbild till regeringen genomförde Socialstyrelsen en nationell enkät till samtliga kommuner under perioden 27 januari – 31 mars 2025 (se bilaga 3). Under insamlingsperioden har Socialstyrelsen anordnat tre digitala frågestunder om enkätinsamlingen i syfte att svara på eventuella frågor från kommunerna. Totalt har 281 av 290 kommuner besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på cirka 97 procent. Enkäten riktade sig till exempelvis socialchef, verksamhetsutvecklare eller projektledare som arbetar med omställningen till ny socialtjänstlag.

Syftet med enkätinsamlingen var att få en bild av kommunernas nuläge, förutsättningar, och behov av stöd inför omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Beskrivningen

av nuläget kan även fungera som en baslinjemätning för att följa omställningen och utvecklingen över tid.

Enkäten innehöll 38 frågor fördelat utifrån tre block: övergripande frågor om i vilket stadium av omställningsarbetet kommunen befinner sig i och vilka som är involverade i arbetet, nuläge samt förutsättningar och behov.

Enkäten innehöll både skattningsfrågor och flersvarsalternativ om utmaningar och viktiga faktorer för omställningen. För att bearbeta och underlätta tolkningen av enkätdata gällande skattningsfrågor har enkätsvaren för 1–2 (i låg utsträckning) respektive 4–5 (i hög utsträckning) adderats. Skattningar som motsvarar 3 är neutrala svar som varken är låg eller hög utsträckning. En del av enkätens frågor var uppdelade så att varje kommun skulle besvara frågan utifrån nio verksamhetsområden inom socialtjänsten. I rapporten har svaren från verksamhetsområdena summerats.

I enkäten fanns det utrymme för att lämna kommentarer och fritextsvar. Dessa har sammanställts och analyserats med hjälp av programvaran Nvivo: Svaren har kategoriserats induktivt och kategorierna har därefter klustrats och analyserats.

Såväl skattningsfrågor som flervälsfrågor och kommentarer och fritextsvar har analyserats utifrån exempelvis frekvens och olika kommunindelningar såsom geografiskt läge, befolkningsmängd och SKR:s kommungruppsindelning¹.

För mer information om enkätinsamlingen och statistikens kvalitet se kvalitetsdeklarationen bilaga 2.

Gruppintervjuer

Som ett komplement till enkätinsamlingen genomfördes sex gruppintervjuer, två intervjuer fokuserade på målgruppen barn och unga, två på målgruppen vuxna och två på äldre. Gruppintervjuerna genomfördes för att bidra till en ökad förståelse till den samlade lägesbilden genom fördjupad information och konkreta exempel. Urvalet för deltagare till gruppintervjuerna baserades på Sveriges Kommuner och Regioners kommungruppsindelning och geografiskt läge och totalt tillfrågades 36 kommuner om en intervju. Totalt medverkade representanter för 32 kommuner. Gruppintervjuerna genomfördes digitalt via teams och tog cirka 1,5 timmar.

¹I SKR:s kommungruppsindelning (A1–C9) ingår nio grupper. I rapporten har tre huvudgrupper använts: A. Storstäder och storstadsnära kommuner, B. Större städer och kommuner nära större stad, C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner. För ytterligare information se Sveriges Kommuner och Regioner webbplats: <https://skr.se/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html>

De som deltog under gruppintervjuerna var till exempel verksamhetsutvecklare, projektledare eller samordnare som arbetar med omställningen till ny socialtjänstlag eller socialchef.

Gruppintervjuerna var semistrukturerade och utgick delvis från frågeområdena i enkäten (se bilaga 4). Deltagarna fick frågorna i förväg för att förbereda sig och vid behov diskutera med andra kollegor.

Omställningsarbetet är igång

I detta avsnitt redovisas hur kommunerna arbetar med omställningen till en ny socialtjänstlag.

Inför nya socialtjänstlagen har kommunerna påbörjat ett omställningsarbete för att säkerställa att verksamheterna möter lagkraven i den nya socialtjänstlagen. En majoritet av kommunerna har genomfört läges- och behovsanalyser som ska ligga till grund för det fortsatta arbetet. Flera kommuner har även genomfört förändringar i och justeringar av verksamheterna inför den nya socialtjänstlagen och redan sett vissa resultat.

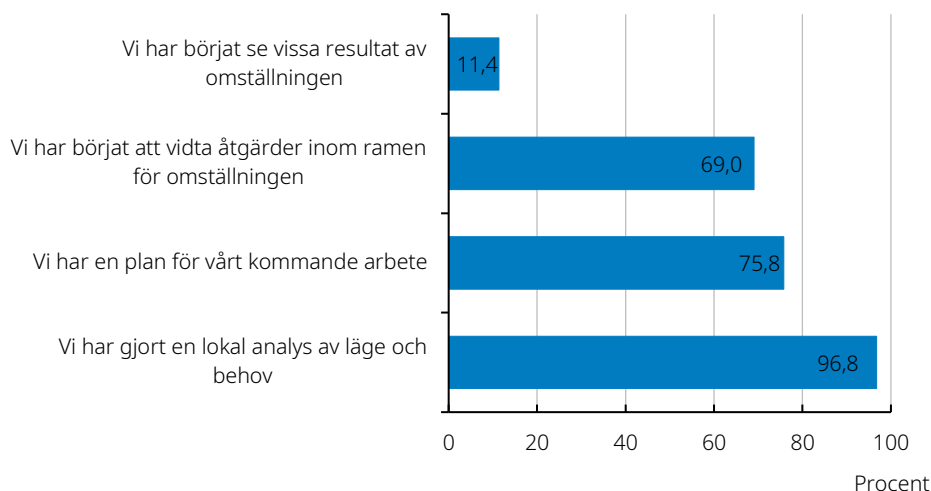
Kommunerna har valt att organisera sig på olika sätt i omställningsarbetet. Vissa kommuner har anställt eller tillsatt en projektledare med helhetsansvar för omställningen, andra kommuner har omhändertagit omställningsarbetet i befintlig organisation och personalstyrka. Oavsett organisering uppger de flesta kommunerna att det finns ett stort engagemang för omställningen.

Majoriteten av kommunerna har påbörjat omställningsarbetet

En majoritet av kommunerna uppger att de redan påbörjat omställningsarbetet och kommit en bra bit på väg. Nästan samtliga kommuner (97 procent) har gjort en lokal analys av läge och behov (se figur 1). Utöver detta har nästan fyra av fem kommuner (76 procent) tagit fram en plan för kommande arbete med omställningen och nästan lika många (69 procent) kommuner har börjat vidta åtgärder inom ramen för omställningen.

Omkring en av tio kommuner (11 procent) uppger att de redan börjat se vissa resultat av omställningen. Med resultat avses i första hand en förflyttning i arbetssätt snarare än resultat på individ- eller gruppnivå. Under intervjuerna har kommunrepresentanter nämnt att de har börjat arbeta med olika samverkansmodeller med fokus på förebyggande socialtjänst, såsom ”Backa barnet”, skolsociala team, barnkonsekvensanalyser, Barnahus etc.

Figur 1. Andel (%) svar från kommuner som har svarat på frågan "Hur har socialtjänsten i kommunen påbörjat omställningsarbetet?"

*Nämnaren i beräkningen är antalet svarande kommuner

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Att många kommuner uppger att de redan har vidtagit åtgärder inom ramen för omställningen kan bero på att vissa kommuner sedan ett par år tillbaka haft en ambition att arbeta i enlighet med intentionerna med en ny socialtjänstlag.

Flera delar av kommunen är involverade i omställningsarbetet

Flera verksamheter inom kommunen är involverade i omställningsarbetet, exempelvis genom att bidra med underlag till, att delta i arbetet med läges- och behovsanalyser eller att ha varit involverade i planering eller aktiviteter relaterade till omställningen. Det är dock främst socialtjänsten som leder omställningsarbetet. Bland de kommuner som deltagit i gruppintervjuerna beskrivs att det är vanligt att socialtjänsten har utsett exempelvis en projektledare, processledare, förändringsledare eller motsvarande att samordna omställningsarbetet. På vissa håll har kommunerna sammanfört omställningsarbetet inför ikraftträdandet av den nya socialtjänstlagen med omställningen till en god och nära vård. Det kan exempelvis handla om att det är samma person som samordnar arbetet.

Utöver socialtjänstens medverkan i omställningen uppges att även förtroendevalda (74 procent) och andra förvaltningar (57 procent) är involverade i omställningsarbetet. Trots att förtroendevalda uppges vara involverade i arbetet i en stor andel av kommunerna pekar gruppintervjuerna och fritextsvaren på att kommunpolitikerna kan involveras än mer. Exempelvis utifrån att de styr verksamheterna och kan besluta om

prioriteringar och relevanta och uppföljbara mål som kan fungera som ett stöd i omställningsarbetet.

Stort engagemang för omställningen

Det finns ett stort engagemang för omställningen till en ny socialtjänstlag i kommunerna. Flera kommuner uppger att de ser omställningen som en både nödvändig och efterlängtdad möjlighet att utveckla och förbättra socialtjänstens verksamhet.

Flera intervjuade beskriver att en av de största fördelarna med omställningen är att intresset och engagemanget skapar momentum för förbättringar och förändringar inom socialtjänsten. Det finns en stark drivkraft, där socialtjänsten vill ta vara på engagemanget för att skapa varaktiga förändringar och förbättringar. Omställningen beskrivs som att det öppnar upp för att prova nya arbetssätt och idéer som de tidigare inte vågat eller haft möjlighet att testa. Ett tydligt exempel på detta är det ökade fokuset på förebyggande arbete. Några av kommunerna beskriver att de i högre utsträckning har möjlighet att satsa på att fånga upp problem i ett tidigt skede. Detta upplevs innebära en möjlighet att utveckla mer långsiktiga lösningar för att stödja individer och familjer innan akuta insatser blir nödvändiga.

”Jag ser det som en möjlighet. Kanske kan vi få lite luft under vingarna att göra grejer vi hade kunnat göra men som vi inte vågat.”

Flera intervjuade påpekar även att intresset för den nya lagen kan bidra till en bättre förståelse och samverkan inom kommunen. För att nå målen i den nya lagen beskrivs att flera andra aktörer, inte minst inom den egna kommunen, behöver engagera sig. Vissa kommuner uppger samtidigt att det finns en viss oro att andra aktörer kan se omställningen som en fråga enbart för socialtjänsten. Det stora engagemanget kan dock bidra till att förbättra möjligheten för samverkan.

”Jag tänker att detta blir kul! Nya samverkansformer, nya arenor och öppna insatser får ta plats.”

Kommuner som redan har påbörjat arbetet med omställningen vittnar om positiva förflyttningar och förbättringar. Även om förberedelserna bedöms ha varit och kommer fortsätta vara omfattande, är det många som ser fram emot det fortsatta arbetet med intresse och positiva förväntningar. De ser omställningen som en chans att utveckla och förbättra socialtjänsten för att i ännu större utsträckning kunna möta sina målgruppers behov.

Kommunernas arbete enligt de nya lagkraven

I detta avsnitt redovisas hur väl kommunerna bedömer att deras verksamhet bedrivs i enlighet med lagkraven i den nya socialtjänstlagen idag samt hur förutsättningar att ställa om verksamheten i enlighet med kraven ser ut.

Kommunerna kommer att behöva ställa om sina verksamheter i olika utsträckning inför den nya socialtjänstlagen. Det kan innebära att arbeta mer förebyggande eller öka tillgängligheten till socialtjänsten för olika grupper. I enkäten ställs frågor om hur kommunerna idag ser på sina verksamheter i relation till den nya lagens krav, och om förutsättningarna för att ställa om verksamheterna inför lagens ikraftträdande.

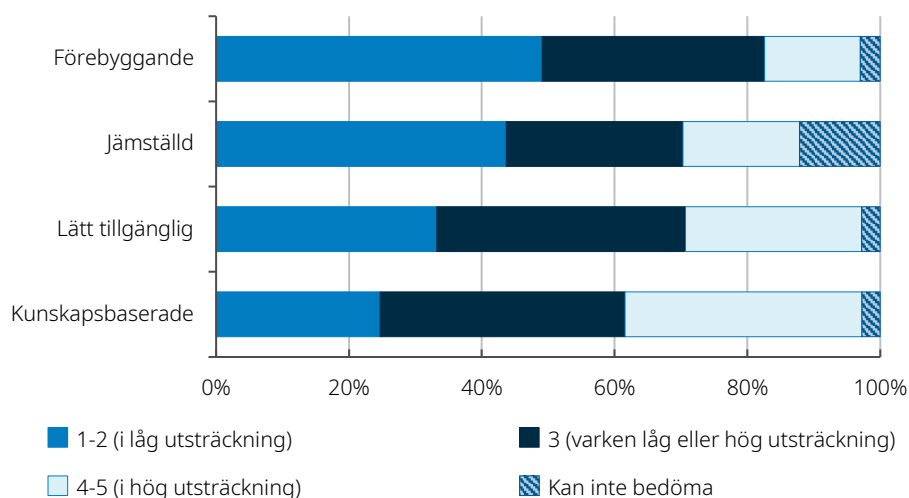
Av svaren framgår att det generellt finns goda förutsättningar för omställning, men skillnaderna mellan kommunerna är tydliga, särskilt mellan stad och landsbygd. Förebyggande arbete och jämställd socialtjänst bedrivs i dag i låg utsträckning enligt den nya lagens krav utifrån kommunernas bedömningar. Men vissa verksamhetsområden, såsom barn- och ungdomsvård, skadligt bruk och beroende och ekonomiskt bistånd, har kommit längre i arbetet än andra.

Utmaningarna i omställningsarbetet varierar också beroende på verksamhetsområde. Inom äldreomsorg dominerar personalbrist, medan samverkan lyfts fram som den största utmaningen inom områden som motverka hemlöshet och ekonomiskt bistånd.

Socialtjänsten uppger att de i viss utsträckning arbetar enligt den nya socialtjänstlagen

Överlag bedömer socialtjänsten att de redan i dag arbetar enligt den nya socialtjänstlagen – åtminstone i viss utsträckning. Det gäller främst lagkraven som syftar till att göra socialtjänsten mer kunskapsbaserad och lätt tillgänglig socialtjänst (se figur 2). Däremot finns utmaningar med lagkraven kopplade till förebyggande respektive jämställd socialtjänst – för dessa lagkrav har socialtjänsten inte varit lika positiva i sina bedömningar.

Figur 2. Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

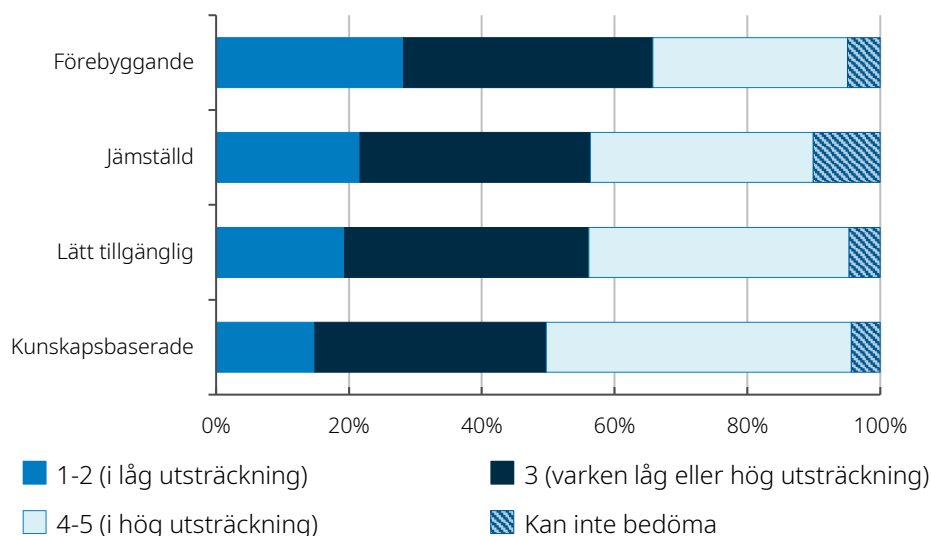

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025

Socialtjänsten har goda förutsättningar att ställa om verksamheten till den nya socialtjänstlagen

Generellt görs bedömningen att det finns goda förutsättningar att ställa om verksamheterna till den nya socialtjänstlagen. Svaren varierar dock mellan de olika lagkraven, där socialtjänsten har bedömt att man har bättre förutsättningar att uppnå vissa lagkrav jämfört med andra. Det är framför allt lagkraven som syftar till att göra socialtjänsten mer kunskapsbaserad och kravet om lätt tillgänglig socialtjänst som har fått mer positiva svar (se figur 3).

Figur 3 Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning det finns förutsättningar att ställa om verksamheten i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Gällande lagkraven relaterade till förebyggande och jämställd har kommunerna bedömt att de i lägre utsträckning bedriver verksamheten enligt lagkraven i dag och förutsättningarna att ställa om bedöms också som sämre. Det är endast omkring en tredjedel av socialtjänsten som bedömt att det finns goda förutsättningar att ställa om till en mer förebyggande och jämställd socialtjänst.

Nuvarande verksamhet inom socialtjänsten bedrivs kunskapsbaserat

Merparten av kommunerna har bedömt att nuvarande verksamhet inom socialtjänsten huvudsakligen är kunskapsbaserad i enlighet med lagkraven i den nya socialtjänstlagen (se figur 2).

Nästan hälften av kommunerna (46 procent) uppger också att det finns goda förutsättningar att ställa om till en mer kunskapsbaserad socialtjänst (se figur 3). Detta bekräftas även genom intervjuerna, där flera intervjuade beskriver att de redan i dag arbetar kunskapsbaserat genom att exempelvis uppföljning och analys genom NUSO² eller genom att främja erfarenhetsutbyte mellan kollegor. Kommunerna uppger också att de i olika utsträckning arbetar med utbildning och kompetensutveckling för personalen för att stärka den kunskapsbaserade socialtjänsten. Samtidigt beskrivs att det finns utmaningar

² NUSO-nationell uppföljning av socialtjänstens omställning. NUSO är en nationell studie som SKR och Karlstads universitet genomför tillsammans med kommuner. Källa: <https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/socialtjanstensomstallning.74683.html>.

med att arbetssätt som saknar evidens lever kvar i verksamheten och att det kan vara utmanande att avveckla tidigare arbetssätt.

Det finns också vissa variationer vad gäller förutsättningarna att ställa om till en mer kunskapsbaserad socialtjänst mellan olika typer av kommuner. Större städer och kommuner nära större stad bedömer i något högre utsträckning att det finns goda förutsättningar att ställa om till en mer kunskapsbaserad socialtjänst, jämfört med storstäder och mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner. Det är också färre storstäder som bedömer att förutsättningarna är mindre goda, jämfört med större städer respektive i mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner.

Merparten av socialtjänsten uppges redan vara lätt tillgänglig men behöver utvecklas

Två tredjedelar av kommunerna har svarat att nuvarande verksamhet bedrivs i huvudsak lätt tillgängligt (se figur 2). Kommunerna beskriver sitt arbete för att göra socialtjänsten mer lätt tillgänglig på olika sätt. Det kan till exempel handla om att sänka trösklarna genom digitala verktyg, kontaktcenter, utökade telefontider, hembesök vid trygghetslarm eller uppsökande verksamhet för äldre över 85 år. Gemensamt för många av dessa satsningar är att de innebär förändringar i både arbetssätt, organisation samt i hur information och kommunikation till invånarna utformas och genomförs.

”Lätt tillgängligt och förebyggande, gör vi redan, det är inte så jättenytt. Det är mer hur:et som är nytt och hur man är organiserad”

Omkring två av fem kommuner (39 procent) bedömer också att det finns goda förutsättningar att ställa om till en mer lätt tillgänglig socialtjänst, jämfört med omkring en av fem (19 procent) som bedömer att det i lägre utsträckning finns förutsättningar för omställningen (se figur 3).

I intervjuerna beskriver många kommuner att de har och kommer ha fortsatta utmaningar med att normalisera invånarnas kontakter med socialtjänsten och att de behöver fortsätta arbeta med att sänka tröskeln för kontakt. Några åtgärder som beskrivs är att socialtjänstens representanter ska vara tillgängliga på lokala arenor samt utveckla samverkan med aktörer som har kontakt med målgrupperna.

Även digitalisering och utveckling av välfärdsteknik beskrivs som åtgärder för att öka tillgängligheten. I andra fall beskrivs dock digitalisering även som ett hinder för vissa målgrupper, exempelvis äldre och personer med funktionsnedsättning som kan ha svårare att utnyttja digitala lösningar/verktyg.

”Det är kostsamt att jobba med digitalisering. I vår kommun kollar vi på vad vi kan göra tillsammans. Men digitalisering är inte enda sättet att vara tillgänglig på”

Samtliga intervjuade framhåller att de behöver fortsätta arbeta med att tillgängliggöra socialtjänsten på olika sätt. Att arbeta med att göra socialtjänsten mer lätt tillgänglig, sänka trösklarna för att söka hjälp och stöd har också en koppling till det förebyggande arbetet eftersom fler då förhoppningsvis söker stöd innan problemen blivit så omfattande.

Det förebyggande arbetet behöver utvecklas

Närmare hälften (49 procent) uppger att förebyggande arbete inom nuvarande verksamhet bedrivs i låg utsträckning enligt kraven i en ny socialtjänstlag (se figur 2). Det finns dock en hög medvetandegrad om vilka områden kommunerna behöver utveckla. Det beskrivs exempelvis handla om att arbeta med tidiga och förebyggande insatser. Nästintill samtliga kommuner har genomfört en lokal analys av läge och behov vilket kan ha bidragit till en bättre överblick av vilka områden som behöver utvecklas.

I intervjuerna beskriver flera kommuner att de redan i viss utsträckning arbetar förebyggande men att det finns behov av att utveckla verksamheten. För att arbeta förebyggande uppger de att de, likt i diskussionen om lätt tillgänglighet, behöver arbeta med lokal närvaro och möta målgruppen på deras arenor. Det kan exempel handla om att ha representanter på familjecentraler eller att genomföra hembesöksprogram, eller arbeta med att möta målgruppen i deras lokala områden i lokaler som inte är kopplade till kommunal eller regional verksamhet.

Knappt en tredjedel av kommunerna (29 procent) bedömer att det finns goda förutsättningar att ställa om till en förebyggande socialtjänst och nästan lika många (28 procent) bedömer att förutsättningarna är dåliga. Närmare 38 procent av kommunerna har dock svarat neutralt (se figur 3). Svaren kan tolkas som att kommunerna befinner sig ett läge där de dels inväntar den nya lagen, dels behöver ställa om till ett nytt arbetssätt, till exempel med icke behovsprövade insatser. I intervjuerna beskrivs omställningen i mestadels positiva ordalag: att det ska bli kul, nya samverkansformer, nya arenor, mer dialog och mindre tvång. Samtidigt finns en pågående verksamhet med ett flöde av ärenden som måste handläggas. En intervjuperson beskriver omställningen till mer förebyggande arbete som en identitetskris som skapar osäkerhet – här lyfts också behovet av stöd och vägledning från myndigheter.

Det syns inga större skillnader i svaren om förebyggande arbete mellan olika typer av kommuner utifrån vare sig geografiskt läge eller befolkningsmängd. Men mindre kommuner efterfrågar mer stöd och vägledning från nationella aktörer, eftersom de saknar både finansiella och kompetensmässiga resurser.

Det gäller både evidensbaserade metoder och stöd i tidiga förebyggande insatser:

”Vi är en liten kommun med begränsade resurser... Vi behöver mer vägledning och verksamhetsstöd... Vi famlar i mörkret.”

Utmaningar med jämställd socialtjänst

Drygt två av fem (44 procent) av kommunerna har bedömt att nuvarande verksamhet inom socialtjänsten i låg utsträckning bedrivs enligt lagkravet om jämställdhet. Knappt en av fem kommuner (18 procent) uppger att de i hög utsträckning lever upp till lagkraven (se figur 2).

Avseende förutsättningar att ställa om till en mer jämställd socialtjänst har ungefär en tredjedel av kommunerna (34 procent) bedömt att det finns goda förutsättningar att ställa om, men 22 procent bedömer förutsättningar som dåliga. I jämförelse med bedömningarna avseende förutsättningarna att ställa om till de olika lagkraven är det också en högre andel av kommunerna som inte kan bedöma förutsättningarna att ställa om till just en jämställd socialtjänst (omkring 10 procent av kommunerna jämfört med omkring 5 procent för övriga lagkrav (se figur 3). Det tyder på att det är ett svårare område att bedöma jämfört med övriga lagkrav. Detta är en bild som bekräftas i gruppintervjuerna. Flera intervjuade beskriver hur de i arbetet med läges- och behovsanalyserna har upptäckt att deras verksamheter inte alltid bedrivs så jämställt som de tidigare har antagit. De beskriver till exempel hur de inte alltid bedömer individers behov av insatser lika eller erbjuder insatser i samma utsträckning till kvinnor och män. Flera intervjuade uppger även att de ibland saknar förutsättningar att följa upp arbetet, eftersom de exempelvis inte kan få ut data ur verksamhetssystemen, eller saknar möjlighet att analysera data, vilket gör att de har svårt att göra analyser ur ett jämställdhetsperspektiv och upptäcka omotiverade skillnader.

Enkätsvaren visar att kommuner med både störst (fler än 200 000 invånare) och minst (färre än 15 000 invånare) befolkning upplever större utmaningar kopplade till jämställdhet än övriga kommuner. Samtidigt är det just dessa kommuner, de största och de minsta, som i högre grad än andra bedömer att de har goda förutsättningar att ställa om verksamheten mot en mer jämställd socialtjänst.

Mindre kommuner kan ha fördelar i form av närhet till medborgarna och god lokal kännedom, medan större kommuner ofta har bättre förutsättningar för uppföljning. Trots det har dessa resurser i många fall ännu inte omsatts i konkret jämställdhetsarbete. Därtill varierar kommunernas ambitionsnivå när det gäller att integrera jämställdhet i verksamheten.

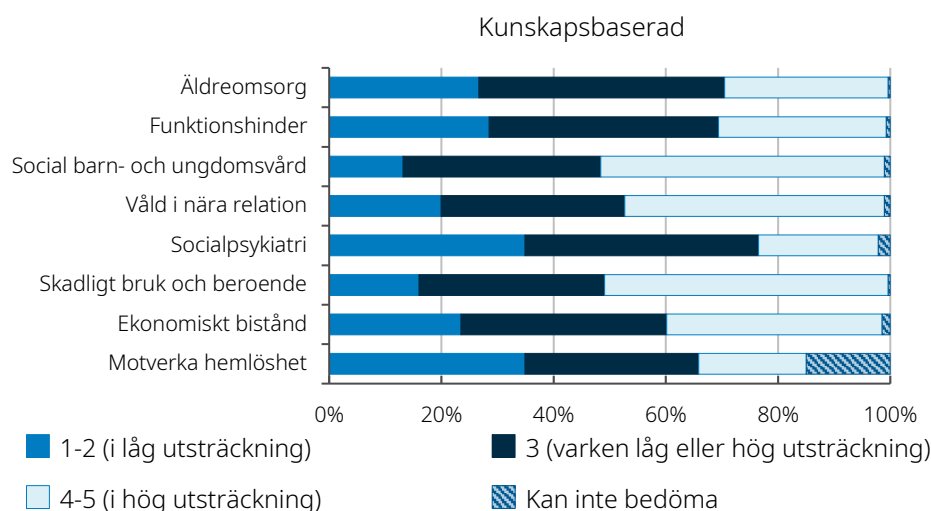
Stora skillnader mellan verksamhetsområden

Mellan socialtjänstens olika verksamhetsområden skiljer det sig åt i vilken utsträckning kommunerna bedömer att verksamheten bedrivs i enlighet med kraven i den nya socialtjänstlagen. Verksamhetsområdena social barn- och ungdomsvård, skadligt bruk och beroende, våld i nära relation samt ekonomiskt bistånd har svarat mer positivt jämfört med andra verksamhetsområden. Inom verksamhetsområdena motverka hemlöshet, socialpsykiatri och funktionshinder finns det överlag större utmaningar för samtliga lagkrav jämfört med andra verksamhetsområden (se figur 1–2 i bilaga 1). Inom området motverka hemlöshet har en högre andel av kommunerna haft svårt att göra en bedömning såväl av verksamheten i dag som förutsättningarna för omställning. I intervjuerna beskrivs att kommunerna överlag har arbetat mer förebyggande inom individ- och familjeomsorgen jämfört med exempelvis äldreomsorgen och funktionshinderområdet – områden som enligt kommunerna själva behöver stärkas framöver.

Vissa verksamhetsområden har kommit längre inom kunskapsbaserad socialtjänst

I intervjuerna beskrivs att det finns en vana av att arbeta kunskapsbaserad inom socialtjänsten – det svåra är att arbeta systematiskt med uppföljning och analys. När det gäller hur kommunerna har bedömt i vilken utsträckning nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs kunskapsbaserat i enlighet med nya socialtjänstlagen har följande verksamheter svarat i hög utsträckning (se figur 4): social barn- och ungdomsvård (51 procent), skadligt bruk och beroende (51 procent), våld i nära relation (46 procent) samt ekonomiskt bistånd (38 procent).

Figur 4. Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen, 2025.

Inom den sociala barn- och ungdomsvården och verksamhetsområdet skadligt bruk och beroende finns relativt sett fler verktyg för bedömning av behov och för uppföljning, till exempel BBIC³ och ASI⁴. Inom ekonomiskt bistånd finns det också statistik och verktyg för uppföljning.

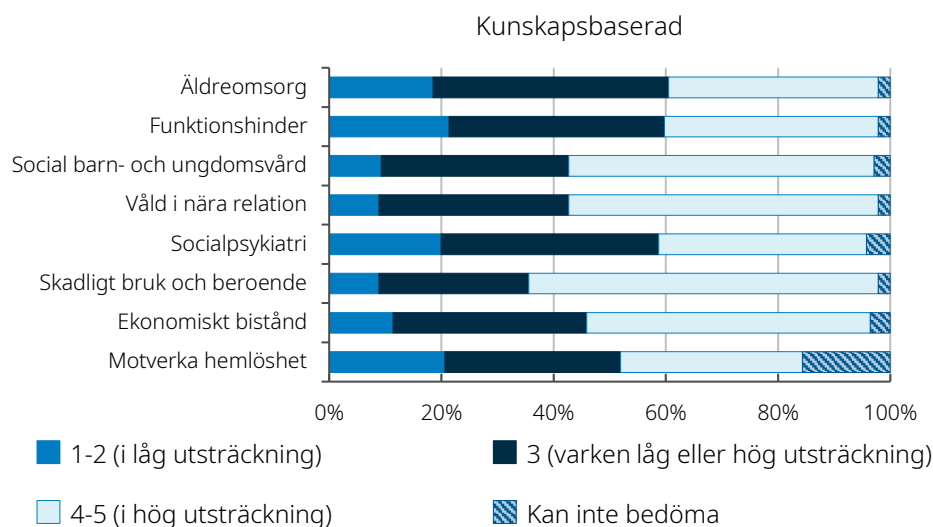
Övervägande goda förutsättningar att ställa om till kunskapsbaserad verksamhet inom alla verksamhetsområden

Överlag har de flesta svarat övervägande positivt när det gäller förutsättningar att ställa om verksamheten i enlighet med de lagkrav som syftar till att göra socialtjänsten mer kunskapsbaserad. Förutsättningarna att ställa om bedöms dock som bättre inom vissa verksamhetsområden jämfört med andra (se figur 5). Det gäller skadligt bruk och beroende (62 procent), våld i nära relation (55 procent), social barn- och ungdomsvård (54 procent), samt ekonomiskt bistånd (51 procent).

³ Barns behov i centrum, BBIC, beskriver ett arbetssätt för socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Det innehåller en struktur för handläggning, genomförande och uppföljning av myndighetsutövningen. För mer information läs: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/barn-och-unga-i-socialtjansten/barns-behov-i-centrum/material/>

⁴ Addiction Severity Index (ASI) är en standardiserad bedömningsmetod i intervjuform avsedd för användning i missbruks- och beroendeverksamhet. För mer information läs: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/missbruk-och-beroende/asi-intervjun/>

Figur 5 Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning det finns förutsättningar att ställa om verksamheten i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen, 2025.

Verksamhetsområdena bedöms i olika utsträckning bedrivs lätt tillgängliga

Inom verksamhetsområdena ser bedömningarna olika ut om huruvida verksamheten upplevs lätt tillgänglig i dag (se figur 8). Lägst bedömningar görs inom områdena socialpsykiatri (42 procent), funktionshinder (41 procent) och inom verksamheter som arbetar med att motverka hemlöshet (36 procent) (se figur 6).

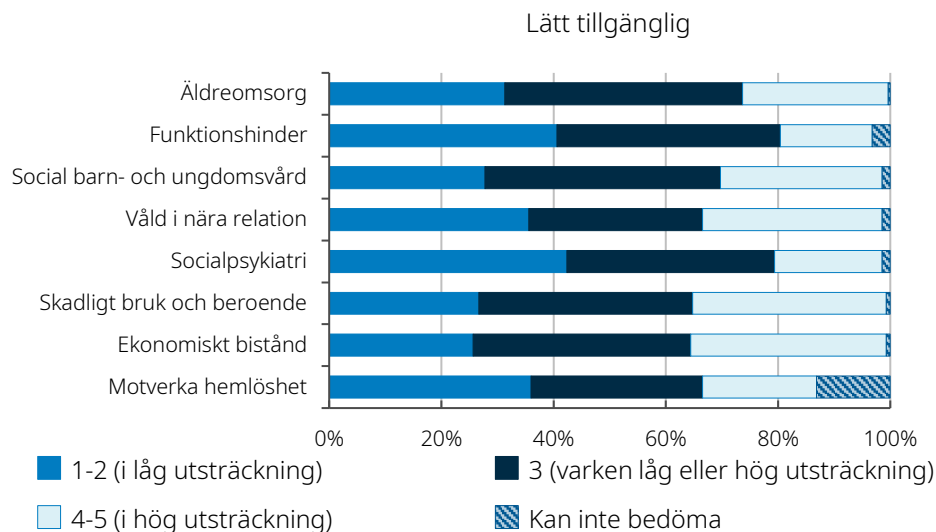
I intervjuerna framkommer att socialtjänsten behöver tänka om och utveckla nya arbetssätt för att bli mer tillgänglig för dem som behöver stöd. De intervjuade beskriver hur kontakten med många individer försämrades efter pandemin, då arbetet effektiviserades genom fler digitala möten. Nu ser man ett behov av att återgå till fysiska möten – inte bara för att bättre kunna upptäcka enskildas behov, utan också för att nå dem som annars inte söker hjälp.

Det lyfts särskilt fram som en utmaning att nå personer med skadligt bruk och beroende eller funktionsnedsättningar, eftersom arbetet med dessa grupper kräver små, gradvisa steg. För att lyckas behöver socialtjänsten samverka mer med andra aktörer, som regionen och Arbetsförmedlingen. Denna samverkan beskrivs dock som utmanande, och flera av de intervjuade efterfrågar tydligare riktlinjer – särskilt i samarbetet med regionen.

Det nya arbetssättet innebär även att personalen behöver stärka sin kompetens: Hur bemöter man målgruppen på rätt sätt? Är informationen

som ges tillgänglig och anpassad efter individernas förutsättningar? Sådana frågor lyfts som centrala för att kunna arbeta enligt intentionerna i nya socialtjänstlagen.

Figur 6. Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

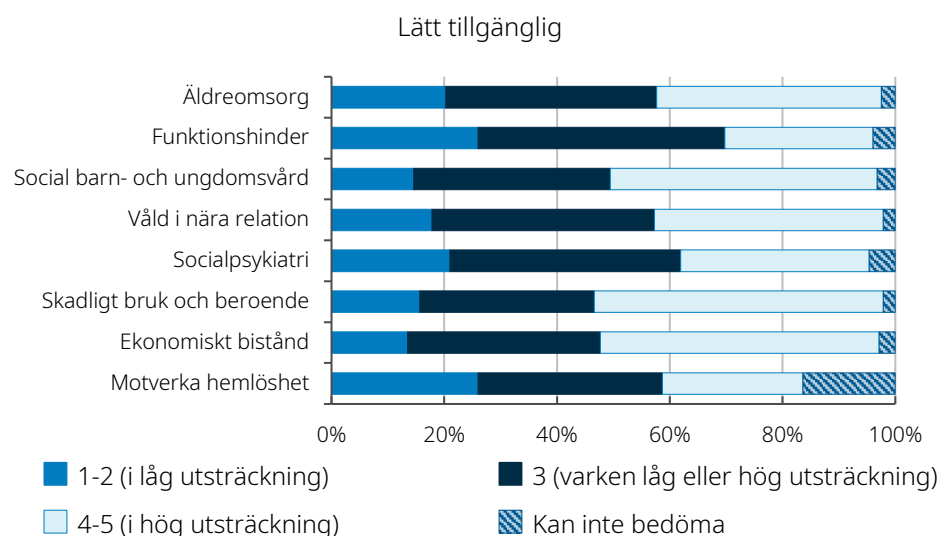

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen, 2025.

Samverkan skapar nya arenor för lätt tillgänglig socialtjänst

När det gäller kommunernas bedömning i vilken utsträckning det finns förutsättningar att ställa om verksamheten till en mer lätt tillgänglig socialtjänst bedöms förutsättningarna som goda. Bäst förutsättningar bedöms finnas inom social barn- och ungdomsvård, skadligt bruk och beroende och ekonomiskt bistånd (se figur 7).

Figur 7 Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning det finns förutsättningar att ställa om verksamheten i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

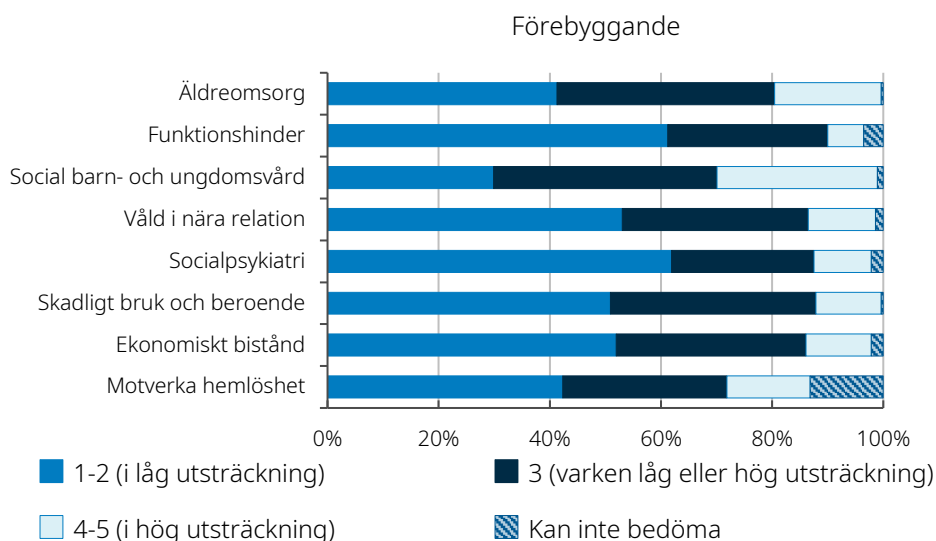
Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen, 2025.

Inom den sociala barn- och ungdomsvården har man på flera håll till exempel arbetat i samverkansformer med andra aktörer: BUP, fältverksamhet, hembesöksprogram och liknande och därigenom skapat arenor för att lättare nå människor som man annars inte når.

Svårigheter med förebyggande verksamhet inom flera verksamhetsområden

När det gäller lagkraven kopplat till förebyggande socialtjänst har nästan samtliga verksamhetsområden svarat att verksamheten i dag bedrivs förebyggande i låg utsträckning i enlighet med kraven i den nya socialtjänstlagen. Särskilt gäller det verksamhetsområdena socialpsykiatri och funktionshinder, där nästan två tredjedelar (62 respektive 61 procent) av kommunerna bedömer att de i låg utsträckning bedriver förebyggande arbete i enlighet med kraven i den nya lagen i dag. Mest positiva bedömningar görs inom den sociala barn- och ungdomsvården (se figur 8).

Figur 8. Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen, 2025.

Av intervjuerna framkommer att kommuner arbetar förebyggande framför allt när det gäller vissa målgrupper: till exempel inom den sociala barn- och ungdomsvården och med personer med psykisk ohälsa. Barn och unga kan fångas upp tidigt när socialtjänsten samverkar med skolan och behov hos vuxna kan upptäckas när de kontakter socialtjänsten i andra ärenden, exempelvis när de söker ekonomiskt bistånd.

Inom den sociala barn- och ungdomsvården finns exempel där socialtjänsten försöker fånga upp behov av stöd hos föräldrar genom samverkan mellan boendestöd, familjebehandlare och föräldraskapsstöd. Det tar enligt intervjupersonen tid att samverka och handlägga i samma ärende, men de ser flera fördelar med arbetssättet.

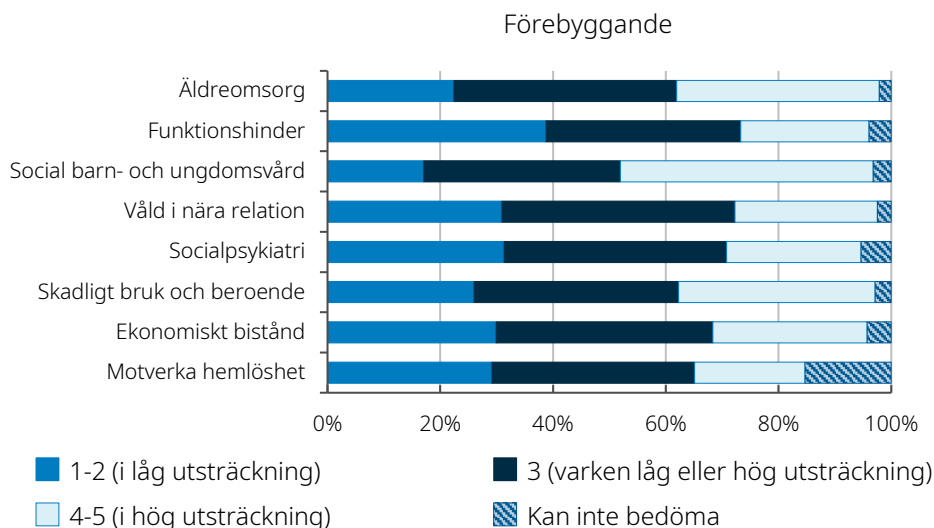
”Det förebyggande arbetet har varit svårt att ta fäste. Inom vissa områden – barn och unga har det varit givande att jobba med tjänstedesign. Inom äldreomsorgen är det svårare.”

Den sociala barn- och ungdomsvården bedömer att de har bäst förutsättningar att ställa om till förebyggande socialtjänst

Inom den sociala barn- och ungdomsvården har drygt två av fem kommuner (45 procent) av kommunrepresentanterna svarat i hög utsträckning på frågan om det finns förutsättningar att ställa om verksamheten till en mer förebyggande socialtjänst (se figur 9). Den sociala barn- och ungdomsvården är också ett av de verksamhetsområden där det uppges

finnas tillräckliga data eller information om deras målgrupper och behov av insatser, vilket är en fördel för att kunna arbeta uppsökande och förebyggande.

Figur 9 Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning det finns förutsättningar att ställa om verksamheten i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen, 2025.

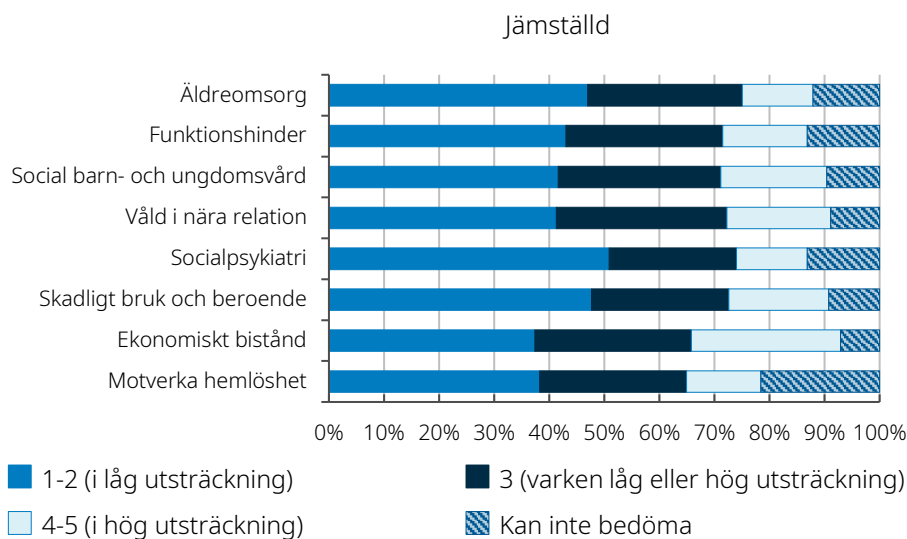
Äldreomsorgen är också ett verksamhetsområde där en hög andel – (36 procent) av kommunen har bedömt att förutsättningarna att ställa om i enlighet med ny socialtjänstlag är hög (se figur 9). Inom äldreomsorgen handlar det förebyggande arbetet om att till exempel arbeta mer stödjande och tränande, rehabiliterande och habiliterande i arbetssättet.

Utmaningar med jämställd socialtjänst inom flera verksamheter

När det gäller huruvida verksamheten i dag bedöms bedrivas enligt lagkrav kopplat till jämställd socialtjänst har nästan samtliga verksamhetsområden svarat relativt lågt eller inte kunnat göra en bedömning.

Verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd som sticker ut något då drygt en av fyra (27 procent) har svarat att de i hög utsträckning bedriver verksamheten enligt lagkraven om jämställd i den nya socialtjänstlagen (se figur 10). Det kan bero på att kommuner har bättre tillgång till konsuppdelen statistik inom området, till exempel genom registret över ekonomiskt bistånd och arbetet med individuell systematisk uppföljning (ISU).

Figur 10. Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

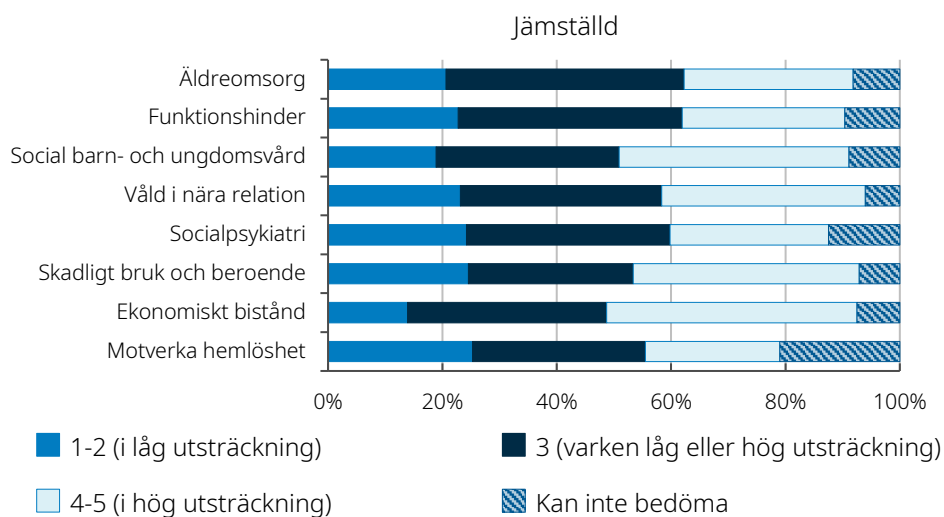
Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen, 2025.

Medvetenheten om jämställdhet är hög och förutsättningar finns för omställning

Trots att det finns utmaningar med jämställdhet inom den nuvarande verksamheten, bedöms förutsättningarna för att ställa om som relativt goda inom samtliga verksamhetsområden. (se figur 11). I intervjuerna har det framkommit att det finns en hög medvetenhet om jämställdhet och vikten av att kartlägga könsskillnader och följa upp och använda data för att jämma ut omotiverade skillnader i de insatser som ges. En utmaning som har lyfts av kommuner med mindre befolkningsmängd är dock bristande tid och resurser för att arbeta systematisk uppföljning, eftersom det inte finns personal som enbart kan arbeta med uppföljning.

”Vi behöver mer systematiska uppföljningar, vi behöver prata om jämställdhet, göra analyser. Vi har siffror men vi gör inget med den kunskapen och ibland är det för att analys är svårt. Man är avskräckt, för man vet inte var man ska börja. Vi behöver tillsammans lära oss uppföljning. Vi kan inte bara prata, vi behöver börja göra.”

Figur 11. Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning det finns förutsättningar att ställa om verksamheten i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag.

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen, 2025.

Faktorer som påverkar socialtjänstens nuläge och omställningsförmåga

I detta avsnitt redovisas vilka faktorer, i detta sammanhang sådant som kan påverka verksamhetens möjligheter att tillgodose målgruppens behov av insatser, som kommunerna bedömer som mest utmanande i dagens verksamhet, samt vilka faktorer som är viktiga för att möjliggöra omställningen.

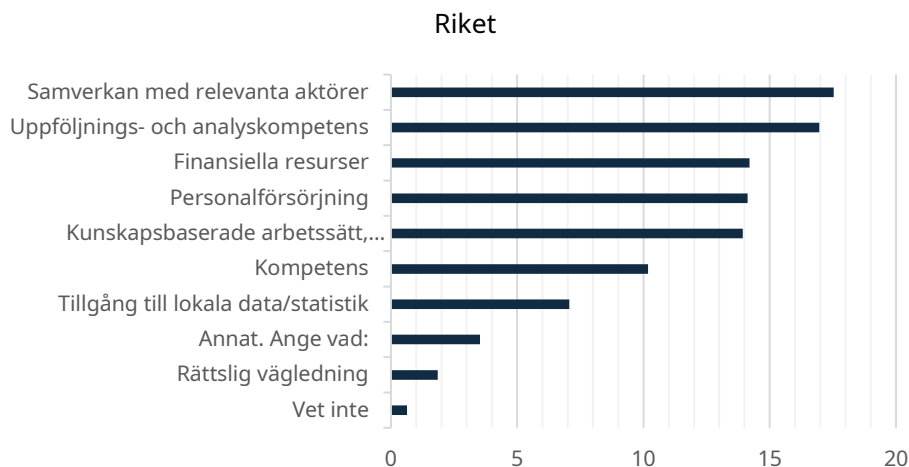
Det finns flera utmanande faktorer inom socialtjänsten i dag. Samverkan, uppföljnings- och analyskompetens samt finansiella resurser är de mest förekommande utmaningarna i nuvarande verksamhet, och de lyfts också fram som viktiga för omställningen framåt. Men även om samverkan är det mest förekommande utmaningen generellt, finns det vissa skillnader mellan verksamhetsområden. Exempelvis är personella och finansiella resurser mer vanligt förekommande utmaningar inom äldreomsorg och funktionshinder, medan samverkan samt uppföljning- och analyskompetens är mer vanliga inom exempelvis ekonomiskt bistånd och skadligt bruk och beroende.

Innehållet i kapitlet baseras främst på två enkätfrågor där respondenterna från olika verksamhetsområden fick välja tre faktorer som de bedömer är mest utmanande i nuvarande verksamhet, respektive tre faktorer som var viktigast i omställningen.

Samverkan, uppföljnings- och analyskompetens samt finansiella resurser är viktiga faktorer

Flera faktorer är viktiga för kommunerna både i deras nuvarande verksamhet och för omställningen till en ny socialtjänstlag. Samverkan, uppföljnings- och analyskompetens samt finansiella resurser är några av de vanligaste faktorerna som har uppgetts som utmanande i dagens verksamhet (se figur 12–13).

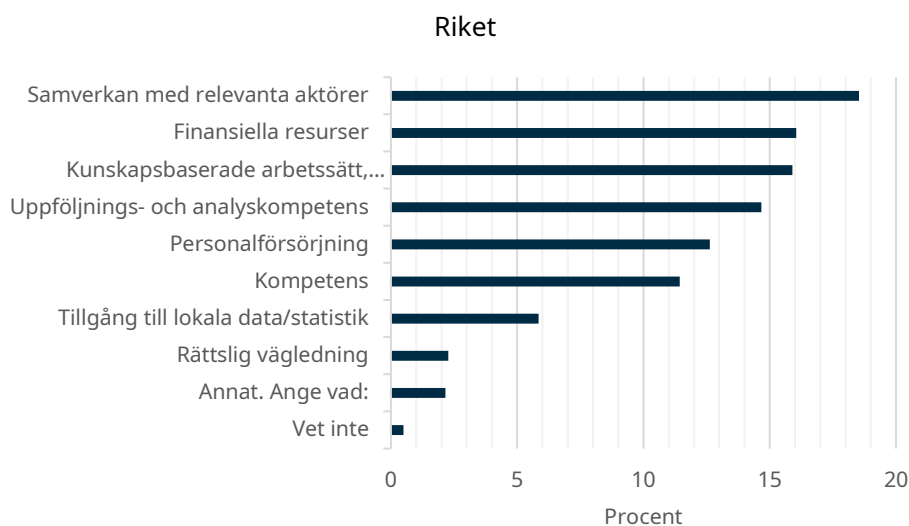
Figur 12. Procentuell fördelning av samtliga svar angående utmanande faktorer i dagens verksamhet

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Samverkan, uppföljnings- och analyskompetens samt finansiella resurser är även några av de mest betydande faktorerna för socialtjänstens möjlighet att ställa om i enlighet med den nya lagen, tillsammans med kunskapsbaserade arbetssätt (se figur 13).

Figur 13. Procentuell fördelning av samtliga svar angående faktorer som påverkar möjligheten att ställa om till den nya socialtjänstlagen

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Samverkan samt uppföljnings- och analyskompetens är utmanande både i befintlig och framtida verksamhet

Samverkan uppges både vara den mest utmanande faktorn i dag, och den viktigaste faktorn inför omställningen. I gruppintervjuerna framkommer att samverkan med andra aktörer bland annat är viktigt för att få kännedom om målgrupperna och deras behov. Det beskrivs också som en förutsättning för att kunna arbeta förebyggande. Intervjupersonerna styrker även bilden av att samverkan med relevanta aktörer är utmanande, både när det gäller intern samverkan inom kommunen och extern samverkan med till exempel regionen, myndigheter och civilsamhället.

Vidare uppger flera kommuner att uppföljnings- och analyskompetens är en av de vanligaste utmaningarna i dagens verksamhet. Uppföljnings- och analyskompetens är även viktigt för att kunna ställa om i enlighet med den nya socialtjänstlagen. I intervjuerna framgår att vissa kommuner har stora utmaningar med att ta tillvara på och fullt ut nyttja tillgängliga data för att till exempel analysera målgruppernas behov eller hur effektiva socialtjänstens insatser är. Detta beror enligt intervjupersonerna bland annat på avsaknad av kompetens och att det inte finns tillräckliga resurser för analysarbete.

Utöver samverkan och uppföljnings- och analyskompetens beskriver kommunerna hur finansiella resurser, personalförsörjning och kompetensförsörjning både är utmanande i befintlig verksamhet och viktiga för omställningen. Flera kommuner uppger att avsaknad av finansiella resurser potentiellt är det största hindret för omställningen, vilket också är ett återkommande budskap i intervjuerna.

Personal- och kompetensförsörjning uppges också vara utmanande faktorer i befintlig verksamhet, men i gruppintervjuerna ges inte en entydig bild av personalförsörjningen. Vissa kommuner menar att kompetensförsörjningen generellt är god medan andra intervjuade upplever det som mer utmanande att säkerställa tillräcklig personal med rätt kompetens. Kommunerna har olika förutsättningar och befolkningsmängd. Socialtjänsten kan också vara olika organiserad, där det finns mer eller mindre tillgång till personal med erfarenhet eller rätt kompetens – vilket kan förklara skillnaderna.

Andra faktorer, som inte fanns som svarsalternativ i enkäten, men som lyfts i både fritextsvar och intervjuer, och som både beskrivs som utmaningar i dag och som viktiga för omställningen, är styrning och ledning, digitala verktyg, verksamhetssystem samt brukarinflytande. Gällande bristande styrning beskrivs det exempelvis handla om avsaknad av politisk ambition och målsättningar i nuvarande verksamhet. Vidare beskrivs vikten av att involvera politiker för att säkerställa ändamålsenliga målsättningar inom ramen för omställningen och att uppföljningen bidrar till den långsiktiga utvecklingen.

Kommunerna beskriver att det inte alltid finns optimala förutsättningar för omställningen med dagens digitala verktyg och verksamhetssystem.

Vissa geografiska skillnader mellan kommuner om vilka faktorer som är mest utmanande

Samverkan kvarstår som en av de mest frekvent nämnda utmaningarna, även när svaren analyseras utifrån kommunernas geografiska läge, både i nuläget och i förhållande till omställningen. Utmaningar med uppföljnings- och analyskompetens är däremot inte lika förekommande bland kommuner i norra Sverige jämfört med kommuner i övriga delar av landet. Det bedöms inte heller som lika betydande för möjligheten att ställa om till den nya socialtjänstlagen. Bland kommuner i norra Sverige är i stället utmaningar relaterade till finansiella resurser betydligt mer förekommande jämfört med kommuner i övriga delar av landet. Finansiella resurser uppges dock generellt vara en viktig faktor för möjligheten att ställa om i hela landet.

Skillnader mellan kommunernas verksamhetsområden

Utmaningar i nuvarande verksamheter och viktiga faktorer för omställning skiljer sig till viss del åt mellan olika verksamhetsområden.

Personalförsörjning och finansiella resurser mest utmanade inom äldreomsorgen

Inom äldreomsorgen sticker personalförsörjningen ut som den vanligaste utmaningen i nuvarande verksamhet. Nästan nio av tio kommuner (86 procent) har angett att personalförsörjningen är en utmaning i dagens verksamhet. Den näst vanligaste utmaningen är personalens kompetens (52 procent) följt av finansiella resurser (49 procent).

I gruppintervjuerna vittnar flera kommuner om att både personalförsörjning och att befintlig personal har tillräcklig kompetens är de största utmaningarna inom verksamhetsområdet. En förklaring till utmaningarna är troligen den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning. I intervjuerna beskrivs bland annat att personalen inom äldreomsorgen inte kan göra mer, utan att de behöver bli fler medarbetare och då krävs också mer finansiella resurser. Som viktiga faktorer för att möjliggöra omställningen lyfts också just personalförsörjning (75 procent), finansiella resurser (55 procent) och kompetens (49 procent). Kommunerna är relativt samstämmiga i svaren om såväl utmaningar och viktiga faktorer för omställningen inom äldreomsorgen jämfört med övriga områden. Detta tyder på att utmaningar och behov ser relativt lika ut över landet. Vidare har omkring 5 procent av kommunerna även

angett att det finns andra utmaningar som är särskilt utmärkande inom äldreomsorgen. Dessa utmaningar inkluderar bland annat brukarmedverkan och kulturen på arbetsplatsen.

Inom funktionshinderområdet finns utmaningar med personal och kunskapsbaserade arbetssätt

Även inom funktionshinderområdet lyfts personalförsörjningen fram som en utmaning, men det är inte lika vanligt som inom äldreomsorgen. Omkring hälften (51 procent) av kommunerna har angett att det är en utmaning i dagens verksamhet, följt av kunskapsbaserade arbetssätt (47 procent) och personalens kompetens (44 procent). De viktigaste faktorerna för omställningen är kunskapsbaserade arbetssätt (54 procent), finansiella resurser (42 procent) och personalens kompetens (41 procent). Vidare har 6 procent av kommunerna även angett andra utmaningar som är särskilt utmärkande inom funktionshinderområdet. Dessa utmaningar inkluderar bland annat att verksamheter inte kan möta individer med komplexa behov samt bristande organisation och arbetssätt.

Samverkan är utmanade i dag och viktigt för omställningen för verksamheter som arbetar med att motverka hemlöshet

Verksamheter som arbetar med att motverka hemlöshet uppger att de i dag främst har utmaningar med samverkan med relevanta aktörer (59 procent), följt av finansiella resurser (40 procent) och kunskapsbaserade arbetssätt (32 procent). Det är också dessa faktorer som bedöms som viktiga för att möjliggöra omställningen. En av fem kommuner (19 procent) anger också andra utmaningar inom området än de av myndigheten givna alternativen i enkäten. Dessa faktorer inkluderar bland annat brist på bostäder och en bristande bostadspolitik. Flera kommuner har även angett att de inte har problem med, eller har en mycket begränsad förekomst av, hemlöshet i kommunen. Hemlösheten är mer utbredd i Sveriges största städer och kommuner. Nästan två av tre hemlösa personer i kartläggningen vistades i landets 34 kommuner som har fler än 70 000 invånare.⁵

Inom området motverka hemlöshet har även knappt en av tio kommuner (8 procent) svarat att de inte vet vilka de främsta utmaningarna är. Det sticker ut i jämförelse med övriga verksamhetsområden där svarsalternativet knappt förekommer alls.

⁵ Kartläggning av hemlösheten 2023. Socialstyrelsen.

Inom ekonomiskt bistånd är samverkan, uppföljning och analys viktiga faktorer

Även inom ekonomiskt bistånd är det samverkan som i högst utsträckning uppges som utmanande i dag (58 procent), följt av uppföljnings- och analyskompetens (51 procent) och kunskapsbaserade arbetssätt (43 procent). Intervjuade beskriver exempelvis att de till viss del arbetar med insamling av kvantitativa data inom verksamhetsområden, men att det inte sker systematiskt. Även behov av att kunna följa ärenden, liksom att följa upp vilket stöd, insatser eller förebyggande arbete som får gynnsamma utfall lyfts fram i intervjuerna. Samma faktorer bedöms som de mest utmanade inför omställningen till en ny socialtjänstlag. Omkring en av tio kommuner (10 procent) har angett andra utmaningar, till exempel brist på arbetsmarknadsinsatser och sysselsättning, bostadsbrist samt utmaningar kopplade till socioekonomi och integration.

Inom skadligt bruk och beroende är samverkan och analys väsentligt

Likt majoriteten av verksamhetsområdena är samverkan det vanligaste svaret såväl gällande den nuvarande verksamheten som i omställningen även inom området skadligt bruk och beroende. Inom skadligt bruk och beroende har 65 procent av kommunerna angett att samverkan med relevanta aktörer är en utmaning i dagens verksamhet, följt av uppföljnings- och analyskompetens (58 procent) och finansiella resurser (36 procent). Samma mönster ses avseende de viktigaste faktorerna för omställningen, där samverkan (63 procent), uppföljnings- och analyskompetens (47 procent) samt finansiella resurser (43 procent) anges. Även inom området skadligt bruk och beroende har omkring en av tio kommuner (10 procent) angett andra faktorer. Dessa omfattar bland annat att nå målgruppen, samsjuklighet samt brist på kunskap och insatser.

Socialpsykiatri har liknande utmaningar med samverkan och kunskapsbaserade arbetssätt

Inom socialpsykiatri är det samverkan och kunskapsbaserade arbetssätt som i högst utsträckning uppges vara utmanande med dagens arbete. Drygt hälften av kommunerna (54 procent) har angett att samverkan med relevanta aktörer är en utmaning i dagens verksamhet, följt av kunskapsbaserade arbetssätt (48 procent) samt uppföljnings- och analyskompetens (45 procent). Kommunerna har på motsvarande vis angett samverkan (56 procent), kunskapsbaserade arbetssätt (51 procent) och finansiella resurser (41 procent) som de viktigaste faktorerna för att möjliggöra omställningen. Vidare anger omkring 6 procent av kommunerna andra

faktorer. Dessa omfattar bland annat utmaningar med organisatoriska förutsättningar och samsjuklighet.

Uppföljning och analys är den vanligaste faktorn inom området våld i nära relationer

Inom verksamheter som arbetar mot våld i nära relationer har knappt hälften (48 procent) angett att uppföljnings- och analyskompetens är en utmaning i dagens verksamhet, följt av samverkan (46 procent) och finansiella resurser (34 procent). Mönstret är något annorlunda gällande de viktigaste faktorerna för omställningen, även om det i huvudsak är samma faktorer som nämns. Samverkan beskrivs som den viktigaste faktorn för omställning (57 procent), följt av uppföljnings- och analyskompetens (41 procent) samt finansiella resurser (40 procent) respektive kunskapsbaserade arbetssätt (40 procent). Vidare har 14 procent av kommunerna angett andra faktorer, vilket omfattar bland annat brist på insatser och arbetssätt samt utmaningar att nå ut till vissa målgrupper, till exempel våldsutövare.

Personalförsörjning samt uppföljnings- och analyskompetens lyfts fram inom den sociala barn- och ungdomsvården

Inom den sociala barn- och ungdomsvården är personalförsörjning (59 procent) samt uppföljnings- och analyskompetens (56 procent) de mest angivna utmaningarna i dagens verksamhet, följt av samverkan (47 procent). Samverkan och personalförsörjning lyfts även fram som viktigast för omställningsarbetet av mer än hälften av kommunerna (56 procent), följt av finansiella resurser (49 procent). Vidare har 6 procent av kommunerna angett andra faktorer, vilket omfattar bland annat brist på insatser samt styrning och ledning.

Rättslig vägledning efterfrågas av kommunerna

Rättslig vägledning efterfrågas av kommuner i flera sammanhang, men har i låg utsträckning uppgetts vara en utmaning i dagens verksamhet, eller en viktig faktor för omställningen, i enkätsvaren. Utifrån hur frågan i enkäten är utformad kan det dock vara svårt att dra några slutsatser om detta, eftersom kommunerna endast har kunnat ange tre faktorer. I andra sammanhang, såsom gruppintervjuer, under länsdialoger och frågestunder har flera kommuner uppgett att rättslig vägledning är efterfrågat och har saknats under förberedelserna inför ikraftträdandet av den nya socialtjänstlagen.

Kommunernas tillgång till information och data om målgrupper och deras behov insatser

I detta avsnitt redovisar vi kommunernas tillgång till data och information om målgrupperna samt deras behov av insatser inom socialtjänstens olika verksamhetsområden.

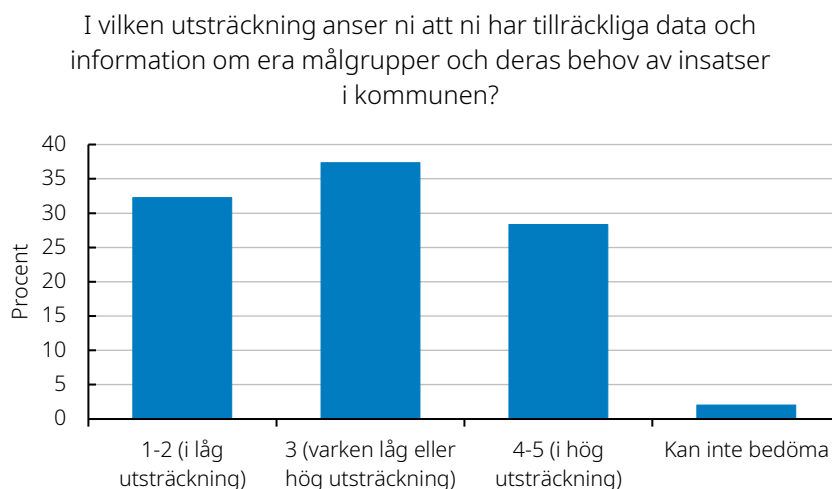
Kommunerna uppger att de har viss tillgång till data och information om målgrupperna

Kommunerna uppger i varierande grad att de har tillräckliga data och information om målgruppernas behov av insatser inom socialtjänstens olika verksamhetsområden.

Totalt 32 procent av kommunerna uppger att de i låg utsträckning har tillgång till tillräckliga data och information om målgrupperna och deras behov av insatser. Endast 28 procent uppger att de i hög utsträckning har det. Den största andelen, 37 procent, uppger att de har tillgång till det i varken hög eller låg utsträckning.

Sammantaget är det cirka 65 procent som uppger att de i viss eller hög utsträckning har tillgång till tillräckliga data och information om målgrupperna och deras behov av insatser (se figur 14).

Figur 14. Andel (%) kommunala verksamhetsområden som uppger att de har tillräckliga data och information

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Många kommuner arbetar på olika sätt för att samla in kunskap om målgruppernas behov. I gruppintervjuer uppger flera att de möter målgrupper på kommunala mötesplatser för att öka tillgängligheten till socialtjänsten och identifiera behov av socialtjänstinsatser.

Samtidigt uttrycker flera ett behov av att utöka datainsamlingen och arbeta mer systematiskt med analys för att bättre förstå målgrupperna och använda resultaten i verksamhetsutvecklingen. Valfungerande verksamhetssystem lyfts som avgörande för uppföljning, men flera uppger att nuvarande system är svåra att använda.

Storstäder och storstadsnära kommuner uppger sig i lägre utsträckning ha tillgång till data och information om målgrupper

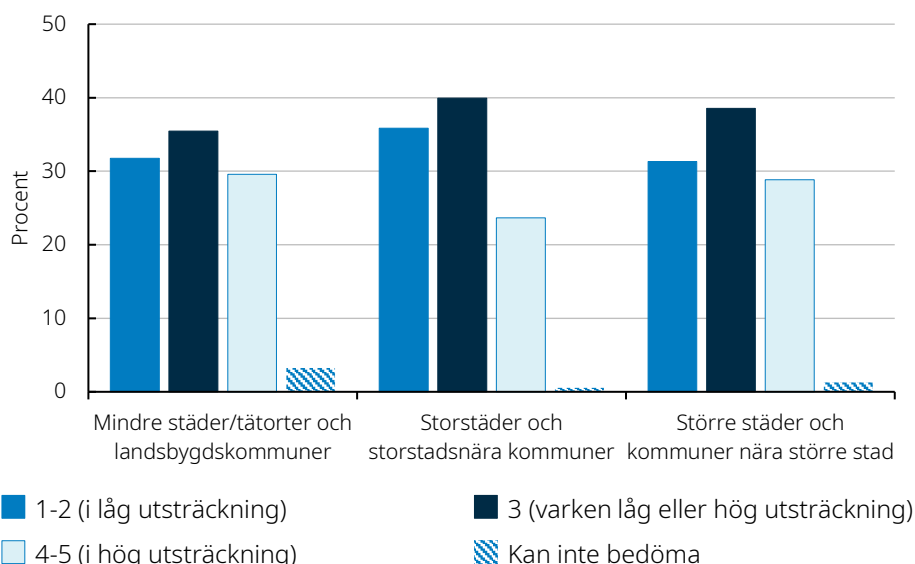
Svaren i enkäten är relativt lika när de jämförs utifrån befolkningsmängd, geografisk placering eller kommungruppsindelning. Däremot uppger representanter för storstäder och storstadsnära kommuner att de i lägre utsträckning har tillräckliga data och information om målgrupperna jämfört med mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner samt större städer och kommuner nära städer.

Totalt 36 procent av storstäder och storstadsnära kommuner uppger att de i låg eller ganska låg utsträckning har kunskap eller kännedom om målgrupperna, jämfört med cirka 31 procent i de andra två kommungrupperna.

Endast 24 procent av storstäderna och de storstadsnära kommunerna uppger att de i hög utsträckning har tillgång till tillräckliga data, vilket är lägre än i övriga kommungrupper, där andelen ligger på 29–30 procent (se figur 15).

Figur 15. Andel svar som uppger att de har tillräckliga data och information om målgrupper och deras behov av insatser

Andel (%) representanter för kommunernas verksamhetsområden, fördelade enligt kommungruppsindelning

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag, Socialstyrelsen 2025.

Säkerställa jämställdhet inom socialtjänstens verksamhet

Arbetet med jämställdhet förutsätter tillgång till könsuppdelade data, det vill säga uppgifter om kvinnor och män samt flickor och pojkar samt att de systematiskt följer upp insatser och verksamheter ur ett jämställdhetsperspektiv. Enligt enkätresultaten uppger majoriteten av kommunerna att de har svårt att nå målen om jämställdhet i den nya socialtjänstlagen, oberoende av kommunstorlek eller geografiskt läge.

I intervjuerna lyfts flera hinder för ett jämställt arbetssätt. Många kommuner uppger att de saknar tillgång till könsuppdelade data och att deras verksamhetssystem inte stödjer systematisk uppföljning. Vissa kommuner nämner att de får kunskap om målgrupperna genom exempelvis medborgardialoger och brukarenkäter. Några kommuner har fått stöd genom

deltagande i forskningsstudier, som SAVE⁶ och NUSO⁷, vilket bidragit till att belysa könsskillnader.

Det framkommer också att kommunerna befinner sig på olika nivåer i sitt jämställdhetsarbete. Flera är medvetna om att de inte arbetar tillräckligt aktivt med jämställdhetsperspektivet och ser könsskillnader i insatser som de inte kan förklara. Andra har könsuppdelade data men ser behov av utvecklingsarbete gällande analys. Jämställdhet lyfts ofta fram som ett av de viktigaste utvecklingsområdena.

Svårt att få information om de målgrupper som inte kommer i kontakt med socialtjänsten

Under intervjuerna framkommer att det inom flera verksamhetsområden kan det vara svårt att få information om och i förlängningen nå ut med socialtjänstens insatser till personer som inte kommer i kontakt med eller till och med undviker kontakt med socialtjänsten. Det kan till exempel handla om målgrupper som inte befinner sig inom de arenor socialtjänsten har. Men det kan också handla om personer som av olika skäl saknar kunskap om vad socialtjänsten gör och vilken hjälp de kan få. Under intervjuerna framkommer det att kommunerna i fler fall upplever att inhämta information och kunskap om vissa målgrupper kan vara extra utmanande.

Mindre kommuner har god kännedom om invånarna men begränsade analysresurser

Några av de intervjuades svar går i linje med enkätsvaren, där deltagare från mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner upplever att närheten till invånarna ger dem god kännedom om målgruppernas behov. Färre invånare gör det lättare att "ha koll". Samtidigt beskriver mindre kommuner med stora geografiska ytor utmaningar i att nå och få kännedom om personer som bor utanför tätorten. Det finns dock positiva exempel från intervjuerna där kommuner arbetar mer uppsökande för att öka tillgängligheten.

Resurser för analys skiljer sig också mellan kommuner. Kommuner med låg befolkningsmängd har ofta begränsade personella resurser för uppföljning och analys, där en enskild verksamhetsutvecklare kan ansvara för hela kommunens arbete. Kommuner med större befolkningsmängd har en större resursbank med personal och kompetens som kan genomföra uppföljningar

⁶ SAVE (Support and protection Against Violence, on Equal terms for all children) är en studie om barn som utretts inom sociala barn- och ungdomsvården, efter misstanke om våldsutsatthet. FoU Välfärd Värmland, Karlstads universitet.

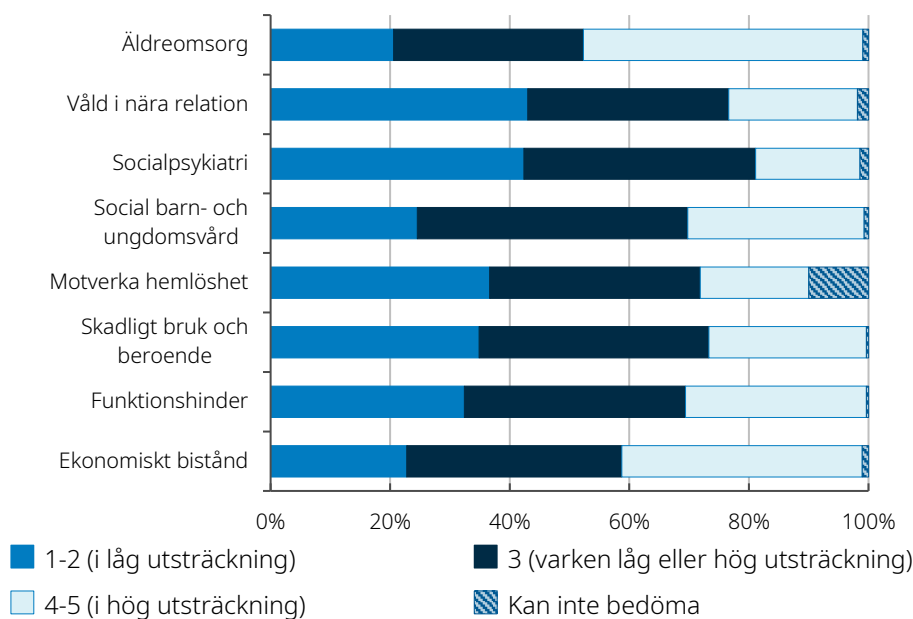
⁷ NUSO (Nationell uppföljning av socialtjänstens omställning) är en nationell studie under ledning av Karlstads universitet som ska fånga nuläget och följa omställningen till nya socialtjänstlagen. Just nu deltar drygt 130 kommuner och bidrar med data som är viktiga att utveckla.

och analyser. Detta trots att storstäder och storstadsnära kommuner uppger sig ha något sämre tillgång till data.

Tillgången till data varierar mellan socialtjänstens verksamhetsområden

Kommunerna uppger att de i olika utsträckning har data och information om målgrupperna och deras behov inom socialtjänstens olika verksamhetsområden. Det är mellan 20 och 40 procent som uppger att de inom socialtjänstens olika verksamhetsområden har låg tillgång till data och information. Vidare är det mellan 32 och 45 procent som uppger att de varken i låg eller hög utsträckning har tillgång till data och information. Största variationen syns när det kommer till vilka verksamhetsområden som i hög utsträckning har tillräckliga data och information om målgrupper och behov, där vissa områden har 17 procent, och andra har 47 procent (se figur 16).

Figur 16. Andel inom verksamhetsområden som bedömer tillräcklig tillgång till data och information om målgrupper och insatser

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Bättre tillgång till data och information inom äldreomsorg, social barn- och ungdomsvård samt ekonomiskt bistånd

Kommunerna uppger att de i större utsträckning har tillräckliga data och information om målgrupperna inom äldreomsorg, ekonomiskt bistånd och social barn- och ungdomsvård. Exempelvis har nästan 47 procent av kommunerna uppgett att de i högre utsträckning har tillräckliga data om målgrupperna inom just äldreomsorgen (se figur 16).

Bland annat beskriver några intervjupersoner att de träffar målgruppen och samlar information genom regelbundna kontakter exempelvis vid träffpunkter, särskilda boenden, hemvård eller genom uppsökande verksamhet. Det är även vanligt att de arbetar med brukarundersökningar, samtidigt som några uppger att de inte arbetar med individuell systematisk uppföljning (ISU). Cirka 40 procent av kommunerna uppger att de i högre utsträckning har tillgång till data och information om målgrupperna som rör ekonomiskt bistånd, och totalt cirka 30 procent inom den sociala barn- och ungdomsvården. Runt 20 procent av kommunerna ger i stället en mindre positiv bild av data och information inom just dessa verksamhetsområden (se figur 16).

Samtidigt uppger flera kommuner att de i lägre utsträckning har tillräckliga data och information om målgrupperna inom våld i nära relation, socialpsykiatri, motverka hemlöshet och skadligt bruk och beroende. Inom skadligt bruk och beroende uppger totalt 26 procent av kommunerna uppger att de i hög utsträckning har tillgång till data och information, samtidigt som 35 procent uppgett att de i låg utsträckning har tillräckliga data och information om målgruppen. Under intervjuerna exemplifierades denna utmaning bland annat med att personer med skadligt bruk och beroende initialt får stöd och hjälp av närstående och därför inte kommer i kontakt med eller ger sig tillkänna för socialtjänsten. 21 procent av kommunerna uppger att de i högre utsträckning har tillräckliga data och information inom våld i nära relationer, samtidigt som 43 procent uppger att de i lägre utsträckning har tillräckliga data. Samma resultat ses inom socialpsykiatrin, där 17 procent uppger att de i hög utsträckning har tillräckliga data och information samt 42 procent uppger att de i lägre utsträckning har det (se figur 16).

Inom området motverka hemlöshet syns en tydlig skillnad från andra verksamhetsområden, där 10 procent av kommunerna uppger att de inte kan bedöma huruvida de har tillräckliga data och information om målgruppen (se figur 16).

Kommunerna identifierar hinder i omställningen

I enkäten tillfrågades kommunerna om vilka hinder deras socialtjänst identifierat i omställningen till en ny socialtjänstlag. Med hinder avsågs faktorer på olika nivåer som kan påverka socialtjänstens ambitioner och möjligheter att genomföra omställningen, exempelvis brist på kunskapsbaserade arbetssätt, finansiella resurser och samverkan med relevanta aktörer.

Av fritextsvaren framgår att de hinder som oftast nämns rör ekonomi, arbetssätt, styrning, kompetensförsörjning och samverkan. Dessa kan utgöra utmaningar både på kort och lång sikt, utan några tydliga skillnader mellan tidsperspektiven.

Ekonomi, arbetssätt, styrning, kompetensförsörjning och samverkan omnämns som hinder i omställningen

Kommunernas hinder inför omställningen kretsar främst kring fem tematiska huvudkategorier: ekonomi, arbetssätt, styrning, kompetensförsörjning och samverkan. De flesta kommuner har nämnt minst två typer av hinder, och ofta fler.

Storstäder och storstadsnära kommuner⁸ ser ekonomi och styrning som relativt stora hinder i sin omställning jämfört med övriga kommungrupper. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner ser kompetensförsörjning som ett relativt stort hinder jämfört med övriga kommungrupper. Större städer och kommuner nära större stad betonar hinder kopplat till samverkan något mer jämfört med övriga kommungrupper (se tabell 1).

⁸ Gruppenorstäder och storstadsnära kommuner har lämnat något mer omfattande svar som täcker flertalet kategorier jämfört med mindre kommuner, vilket delvis kan förklara den generellt sett högre täckningsgraden jämfört med de övriga två kommungrupperna.

Tabell 1. Andel kommuner uppdelat på kommungrupp som nämnt olika typer av hinder.

Typer av hinder	Storstäder och storstadsnära kommuner (46)	Större städer och kommuner nära större stad (107)	Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner (128)	Samtliga kommuner (282)
Ekonomi	67,39%	54,21%	54,69%	56,38%
Arbetsätt	41,30%	43,93%	48,44%	45,39%
Styrning	56,52%	44,86%	39,84%	44,33%
Kompetensförsörjning	30,43%	35,51%	41,41%	37,23%
Samverkan	34,78%	37,38%	30,47%	33,69%
Digitalisering och systemstöd	21,74%	17,76%	10,16%	14,89%
Vägledning	19,57%	8,41%	10,16%	10,99%
Tid	17,39%	11,21%	7,03%	10,28%
Geografiska och demografiska förutsättningar	6,52%	3,74%	3,91%	4,26%
Arbetsmiljö- och belastning	4,35%	4,67%	3,13%	3,90%

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Ekonomiska förutsättningar utpekas som största hindret i omställningen

Inom huvudkategorin ekonomi utgör det mest frekvent nämnda hindret bristande finansiella resurser (64 procent), följt av brist på finansiering för att implementera den nya socialtjänstlagen (17 procent). Resterande svar handlar om kortsiktiga statsbidrag respektive ospecificerade hinder som relaterar till ekonomi (se tabell 2). De underliggande kategorierna behöver dock inte vara ömsesidigt uteslutande.

Tabell 2. Antal och av fritextsvaren som kan kategoriseras inom huvudkategorin ekonomi och dess underkategorier.

Kategori	Antal referenser i 159 kommuner	Procent
Ekonomi:	166	100%
Ekonomi ospecificerat	16	10%
Brist på finansiella resurser	106	64%
Brist på finansiering för implementering	28	17%
Bristande statsbidrag	13	8%
Kostnadseffektivitet	3	2%

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Brist på kunskapsbaserade arbetssätt och evidensbaserade metoder är ett vanligt hinder

Omkring 45 procent av de svarande har lyft fram hinder som relaterats till arbetssätt (se tabell 1). Bland arbetssättsrelaterade hinder utgör bristen på kunskapsbaserade metoder och arbetssätt det vanligast nämnda hindret (30 procent) (se tabell 3). I anslutning till dessa svar efterfrågas ofta vägledning. Förändrade arbetssätt (12 procent) och kultur och vanor (12 procent) handlar främst om svårigheten att förändra etablerade sätt att arbeta inom socialtjänsten. Detta nämns ofta i relation till bristande kompetensförsörjning, tidsbrist och hög arbetsbelastning.

Tabell 3. Antal och andel (%) hinder som nämnts relaterat till arbetssätt och fördelningen av arbetssättsrelaterade hinder.

Kategori	Antal referenser i 128 kommuner	Procent
Arbetssätt:	188	100%
Kunskapsbaserade arbetssätt och metoder	57	30%
Förändrade arbetssätt	23	12%
Kultur och vanor	23	12%
Brist på kunskap	19	10%
Implementering av förebyggande insatser	12	6%
Involvera brukare	10	5%
Arbetssätt ospecificerat	9	5%
Dokumentation	6	3%
Tillgänglighet	6	3%
Jämställdhet	5	3%
Nå ut till målgrupper	5	3%
Begränsad flexibilitet	4	2%
Otillräckliga tidiga insatser	4	2%
Implementering	3	2%
Begränsat uppsökande arbete	1	1%
Nya arbetssätt missar vissa målgrupper	1	1%

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Bristande styrning nämns som ett hinder i flera kommuner

Det är närmare hälften av de svarande (44 procent) som uppger att styrning är ett hinder i omställningen (se tabell 1). Tabell 4 nedan visar antalet hinder som nämnts relaterat till styrning och även fördelningen av styrningsrelaterade hinder i underkategorier. 29 procent av hindren relaterar på olika sätt till uppföljning och analys. Det handlar främst om att kommunerna beskriver att de saknar kompetens och stöd. En kommun skriver:

”Vi är inte heller bra eller vana vid att analysera data på en övergripande nivå, vilket försvårar arbetet med omställning till en kunskapsbaserad socialtjänst.”

I 21 procent av svaren relaterade till styrning nämns en avsaknad av ett helhetsperspektiv på den nya socialtjänstlagen inom kommunen som ett hinder. Dessa fritextsvar avser främst att olika organisatoriska delar i kommunen förbiser att de påverkas av den nya socialtjänstlagen och därmed behöver anpassa sin verksamhet, ofta i kombination med att den högsta politiska ledningen upplevs frånvarande i styrningen, enligt respondenterna.

Tabell 4. Antal och andel (%) hinder relaterat till styrning.

Tabellen visar även fördelningen av styrningsrelaterade hinder i underkategorier.

Kategori	Antal referenser i 125 kommuner	Procent
Styrning:	153	100%
Uppföljning och analys	45	29%
Helhetsperspektiv	32	21%
Styrning övrigt	32	21%
Planering	16	10%
Politiska beslut	15	10%
Organisation	7	5%
Brist i verksamhetsstöd	6	4%

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Kompetensförsörjning beskrivs som utmanande i flera kommuner

Närmare 37 procent av de svarande uppger hinder relaterat till kompetensförsörjning (se tabell 1). Här har de flesta svarande varit relativt fåordiga – i de flesta svar specificeras inte kompetensförsörjning mer specifikt. Men i de fall det görs framgår att det handlar främst om hinder för rekrytering av personal med rätt kompetens. Svaren handlar även om hinder för den befintliga personalens kompetensutveckling eller att befintlig personal saknar rätt kompetens i anslutning till implementeringen av den nya socialtjänstlagen. Hög personalomsättning nämns också som ett relaterat problem.

En tredjedel av de svarande uppger att samverkan är ett hinder

Samverkan uppges också som ett hinder i omställningen. 34 procent av de svarande har uppgett hinder som relaterar till samverkan (se tabell 1). Även här är det svårt att utläsa mer specifikt vad som avses. Men av de svar som har specificerats framgår att det bland annat handlar om extern samverkan med aktörer utanför kommunens organisation, exempelvis med regionen. Här nämns oftast samverkanshinder med regionen. Även bristande intern

samverkan nämns, då främst mellan kommunala förvaltningar och med socialtjänstens kärnverksamhet. Flera svarande, främst i mindre kommuner menar att minskade resurser har lett till att intern och extern samverkan minskat.

Kommunernas behov av stöd från nationell nivå

I detta avsnitt redovisas kommunernas behov av stöd i omställningen. Avsnittet bygger på intervjuer och fritextsvar i enkäten.

Kommunerna är i olika utsträckning rustade att ta sig an den omställning som nya lagen innebär och för att lyckas är de i behov av olika typer av stöd. En grundförutsättning för att klara omställningen oavsett kommunstorlek, kommuntyp eller geografiskt läge är finansiella och personella resurser. Ett annat återkommande område är behov av förbättrad uppföljnings- och analyskompetens och tillgång till data för att följa upp insatser och verksamhet samt analysera målgruppernas behov. Det handlar också om behovet av utökad samverkan med andra aktörer och behov av stöd för att möjliggöra och stärka incitamenten för samverkan.

Kommunerna efterfrågar därtill nationell vägledning och juridiskt stöd, liksom stöd i hur kommunerna kan arbeta för att säkerställa kommunövergripande samsyn kring riktning och resurser i omställningen. Flera kommuner efterfrågar även mer forskning och sammanställning av evidensbaserade och kunskapsbaserade metoder och insatser.

Behov av finansiella och personella resurser

Omställningen kommer att ta tid och kräver såväl finansiella som personella resurser. Mot den bakgrunden finns behov av långsiktigt statligt ekonomiskt stöd. Här nämns även att det vore önskvärt att statsbidragen utformades efter lokala behov snarare än invånarantal.

”Hur stödjer statsbidragen långsiktigheten? Omställningen pågår i 10 år.”

Med personella resurser avses både personalförsörjning och att personalen ska ha tillräcklig eller rätt kompetens. Mindre kommuners förutsättningar att ställa om lyfts fram, exempelvis att det finns begränsade personella resurser för juridik och analys. Personalbrist, personalomsättning och pensionsavgångar försvårar situationen och innebär att det bland annat blir svårare att arbeta.

”Särskilda utmaningar för små kommuner. Vi måste anställa flexibla generalister för en effektiv resursanvändning. Svårt med evidensbaserade metoder och specialistkompetens. Metoderna behöver omsättas så att de blir begripliga i personalens vardag. Utmaningen i kompetensförsörjning är stor.”

Stöd i analys och uppföljning

Det finns behov av förbättrad uppföljnings- och analyskompetens liksom tillgång till data, för att kunna följa upp insatser och verksamhet. Långt ifrån alla kommuner arbetar i dag systematiskt med uppföljning och analys. Flera intervjupersoner har lyft att de vill stärka kompetensen och menar att de lokala läges- och behovsanalyserna har synliggjort både avsaknaden och behovet av systematisk analys för att följa upp och utveckla verksamheterna.

Kommunerna efterfrågar också stöd för att följa upp omställningen. Det behövs till exempel stöd i hur kommunerna kan använda nyckeltal och indikatorer för uppföljning. Det har också önskats stödmaterial som är mer anpassade efter länsspecifika förutsättningar.

En kommun efterfrågar:

”[Vi behöver] hjälp från nationell nivå att tolka resultatet av den statistik vi skickar in på månads- och årsbasis vad kan vi göra med underlaget och hur tar vi det vidare?”

Några kommuner lyfter även behovet av gemensamma it-lösningar och verksamhetssystem, liksom av stärkt kompetens inom digitala lösningar överlag och specifikt inom AI och välfärdsteknik. Utmaningar med och önskemål kring bättre anpassade och fungerande verksamhetssystem återkommer i flera intervjuer. Det finns önskemål om att systemen ska upphandlas nationellt för samtliga kommuner eftersom det är kostsamt för enskilda kommuner att förvalta och vid behov utveckla systemen på egen hand. Ett exempel på hur vissa kommuner har hanterat den här utmaningen är att de samverkar kring ett gemensamt verksamhetssystem.

Behov av stöd i utökad samverkan

Kommunerna beskriver att det finns behov av stöd i att utveckla och utöka samverkan inom kommunen mellan olika förvaltningar men också att det är viktigt att få med aktörer utanför kommunen i omställningen, exempelvis regionen och myndigheter. Det nämns också att omställningen inte bara behöver ske inom socialtjänsten, utan är en samhällsomställning där samverkan behöver stärkas med externa aktörer. I intervjuerna har bland annat statsbidrag nämnts som ett verktyg för att öka incitamentet för andra aktörer att samverka med kommunen och med socialtjänsten.

Nationell vägledning och stöd

Kommunerna efterfrågar rättslig vägledning, exempelvis föreskrifter, inte minst inför ikraftträdandet av den nya socialtjänstlagen, men även kunskapsstöd, handböcker och metodstöd. Det finns behov av en sammanställning av evidensbaserade metoder, men också behov av fler

evidensbaserade metoder inom vissa verksamhetsområden. Även stöd för att använda kunskapsbaserade metoder efterfrågas. En kommun skriver:

”Det finns behov av praktiska handböcker med vägledning och konkreta exempel som förtydligar lagstiftarens ambitioner.”

Några kommuner nämner också att det behövs nationellt stöd i förändringsledning, nationella utbildningsinsatser samt råd- och stödtillfällen.

Stöd i att säkerställa kommunövergripande samsyn kring riktning och resurser

Tydlig styrning och ledning i kommunen nämns som en förutsättning för omställningen. Mer konkret finns behov av en samsyn och riktning kring hur resurser ska fördelas inom kommunen, men också att den politiska och strategiska ledningen på alla nivåer behöver vara delaktiga i omställningen och ha en förståelse för och ett engagemang i arbetet.

Sammanfattande analys

Det finns ett stort engagemang inför omställningen till den nya socialtjänstlagen, främst inom socialtjänsten men även i andra delar av kommunen. Omställningsarbetet har utan tvekan gett kommuner och socialtjänsten förutsättningar för, i många fall, ett efterlängtat utvecklingsarbete inom socialtjänsten. Engagemanget har varit märkbart i enkäten, intervjuer och flera andra forum, inte minst under länsdialogerna hösten 2024 och våren 2025. För en del kommuner började denna utvecklingsresa för några år sedan, men för många började denna förflyttning under hösten 2024 i samband med utdelningen av statsbidrag för att genomföra läges- och behovsanalyser.

Socialstyrelsens analysstöd för läges- och behovsanalyser och SKR:s självskattningsverktyg ”Skatta läget” har varit ett stöd för kommunerna att identifiera sitt nuläge och behov inför omställningen. De lokala analyserna har arbetats fram i olika konstellationer inom kommunerna och kunnat synliggöra behov inom vissa områden och hos vissa målgrupper. Med utgångspunkt i läges- och behovsanalyserna och med hjälp av analysstödet har kommunerna kunnat diskutera framtida åtgärder och planerat sin verksamhet för att kunna ställa om till en ny socialtjänstlag. Det indikerar vilken drivkraft som finns i kommunerna för att genomföra förflyttningar till den nya socialtjänstlagen. Samtidigt pågår den ordinarie verksamheten inom socialtjänsten.

För att kunna ta tillvara denna drivkraft och ta nästa steg i omställningen behövs stöd från både nationella och regionala aktörer. Alla kommuner oavsett storlek och invånarantal behöver stöd i omställningen. Vi ser inga stora skillnader mellan kommunerna avseende vare sig utmanande faktorer i dag och vad som är viktigt för att möjliggöra omställningen. Detta tyder på att behoven av stöd är relativt lika. Vi tror att förklaringen till de begränsade skillnader som finns snarare kan förklaras av strukturella sårbarheter som finns i alla typer av kommuner. Exempel på strukturell sårbarhet i det här sammanhanget handlar bland annat om den demografiska utvecklingen, brister i digitala system, tillgång till personal med rätt kompetens och begränsade finansiella resurser.

Samverkan, uppföljnings- och analyskompetens samt finansiella resurser är några av de faktorer som är mest förekommande som utmaningar i nuvarande verksamhet och viktiga i omställningen framåt. Nedan följer en sammanfattande analys av dessa faktorer.

En omställning av välfärden som förutsätter samverkan

Samverkan uppges genomgående vara en av de vanligaste utmaningarna i dagens verksamheter och den viktigaste faktorn för att möjliggöra omställningen. Samverkan, är också enligt kommunerna en av de viktigaste faktorerna för att omställningen ska bli framgångsrik och är något som kräver stöd.

I intervjuerna framkommer att samverkan med andra aktörer bland annat är viktigt för att få kännedom om målgrupperna och deras behov samt är en förutsättning för att arbeta förebyggande. Mot bakgrund av att det finns utmaningar i den uppsökande verksamheten, för att kunna identifiera och nå de personer som kan vara i behov av insatser från kommunen blir samverkan en viktig faktor för att lyckas. Inom flera verksamhetsområden kan det vara svårt att nå personer som inte har eller som undviker kontakt med kommunen. I dessa fall kan samverkan med till exempel civilsamhället underlätta för socialtjänsten att komma i kontakt med denna typ av målgrupp. Den bild som framkommer under våra intervjuer är dock att samverkan med relevanta aktörer är utmanande.

En förutsättning för samverkan är bland annat en tydlig styrning från den politiska nivån. Utifrån fritextsvar och intervjuer framkommer en önskan om tydligare styrning och medverkan från politiken. Till exempel uppger närmare hälften av de svarande styrningsrelaterade hinder, varav i 21 procent av svaren nämns en avsaknad av ett helhetsperspektiv på den nya socialtjänstlagen inom kommunen som ett hinder. Vi har inte intervjuat politiker och kan därför inte redovisa deras syn på omställningsarbetet. Men fritextsvaren indikerar att den högsta politiska ledningen upplevs frånvarande i styrningen. För att få till helheten och skapa goda förutsättningar för samverkan behöver andra nämnder och förvaltningar, utöver socialnämnden, vara engagerade i större utsträckning.

I den nya socialtjänstlagen uttrycks att kommunen ska planera sina insatser och särskilt väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser. En väl fungerande samverkan med regionen och andra aktörer är faktorer som underlättar tidiga och förebyggande insatser. Att inte prioritera samverkan med andra aktörer för att det tar tid eller att det finns andra försvårande faktorer får konsekvenser för arbetet med förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst. I slutändan kan bristande samverkan få konsekvenser för enskilda individer.

Socialstyrelsen konstaterar att omställningen till en ny socialtjänstlag till stora delar handlar om en samhällsomställning, vilket inte socialtjänsten kan bära själva. För att lyckas i omställningen krävs därför både stödstrukturer och incitament för att säkerställa samsyn kring riktning och resurser både

inom kommuner och tillsammans med externa aktörer. Inom ramen för arbetet finns det behov av att utveckla nya arbetssätt, sprida goda exempel och stärka samverkan.

Omställningsarbetet förutsätter förstärkt stöd i uppföljning och analys

I samband med arbetet med läges- och behovsanalyser blev det tydligt för många kommuner vilka områden och målgrupper som de hade kunskap och data om och inte. Kommuner har i olika utsträckning uppgett att de har tillräckliga data och information om målgrupper och deras behov av insatser inom socialtjänstens verksamhetsområden. Det är dock fler kommuner som uppger att de i låg utsträckning har tillräcklig tillgång till data och information om målgruppen än kommuner som uppger att de har god tillgång. Att nästan en tredjedel av kommunerna uppger att de i låg utsträckning har tillgång till data och information om målgruppen indikerar att arbetet med uppföljning och analys behöver förstärkas eftersom det är en förutsättning för att till exempel planera insatser eller arbeta förebyggande. Det är också grunden i att arbeta kunskapsbaserat.

Utifrån enkätdata framkommer det att cirka 36 procent av kommunerna bedömer att de i hög utsträckning arbetar kunskapsbaserat i enlighet med lagkraven i den nya socialtjänstlagen. En majoritet av kommunerna, cirka 65 procent uppger också att de i viss utsträckning har tillräcklig tillgång till data och information om målgrupper och deras behov av insatser. Samtidigt uppger också en tredjedel av kommunerna att de i låg utsträckning har tillgång till data och information om deras målgrupper och deras behov av insatser. Med andra ord är det ett varierat resultat som indikerar att nuvarande verksamhet inom socialtjänsten som helhet bedrivs kunskapsbaserat i viss utsträckning, men det finns utvecklingsområden och behov av stöd i till exempel evidensbaserade metoder samt analys och uppföljning.

För att mindre kommuner ska ha samma möjligheter att ställa om behöver de ett stöd som täcker deras basala behov av data och stöd i att genomföra grundläggande analyser. Socialstyrelsen kan till exempel tillhandhålla kommundata och analyser som är till nytta för alla kommuner oavsett vilka resurser det finns för att arbeta med data och analys. Men utöver detta behöver kommuner generellt stöd från andra aktörer, såsom regionala samverkans- och stödstrukturer samt forsknings- och utvecklingsmiljöer, med handfast vägledning och utbildning. Det gäller framför allt kommuner med begränsade resurser för uppföljning och analys men även större kommuner kan ha utmaningar med till exempel adekvata verksamhetssystem.

Eftersom flera delar i den nya socialtjänstlagen förutsätter kunskap om målgruppernas behov, är systematiskt uppföljning och analys ett arbete som behöver ske kontinuerligt i kommunerna och inte som en punktsats inför omställningen till den nya lagen.

Långsiktig finansiering för att minska skillnader mellan kommungrupper

Samtliga kommuner har angett ekonomi som ett hinder i omställningen. Det utgör det mest frekventa hindret för omställningen. Ekonomi täcker allt från bristande finansiella resurser, brist på finansiering för att implementera nya socialtjänstlagen och kortsiktiga statsbidrag till ospecificerade hinder som relaterar till ekonomi. Det finns dock skillnader mellan kommungrupper. Vi tolkar det som att storstäder sedan tidigare har grundläggande resurser och stödstrukturer för arbetet med omställningen till skillnad från mindre städer, där oförutsedda kostnader och utvecklingsarbete generellt innebär en större belastning. Det finns helt enkelt små marginaler för omprioritering och omfördelning av resurser.

Det finns en särskild strukturell sårbarhet i kommungruppen mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner som behöver uppmärksammas i omställningsarbetet. Det handlar om bland annat om den demografiska utvecklingen med exempelvis en åldrande befolkning och utflyttning, brister i digitala system, tillgång till personal med rätt kompetens och begränsade finansiella resurser.

I intervjuerna har mindre kommuner beskrivit statsbidraget som helt avgörande för att till exempel kunna anställa en projektledare eller motsvarande för omställningen till nya socialtjänstlagen. Det finns en oro för framtiden, vad händer efter ett år när statsbidraget har tagit slut? Mindre kommuner har inte samma förutsättningar för att arbeta med uppföljning och analys eller evidensbaserade metoder. De påtalar därför behovet av en långsiktig finansiering av omställningen.

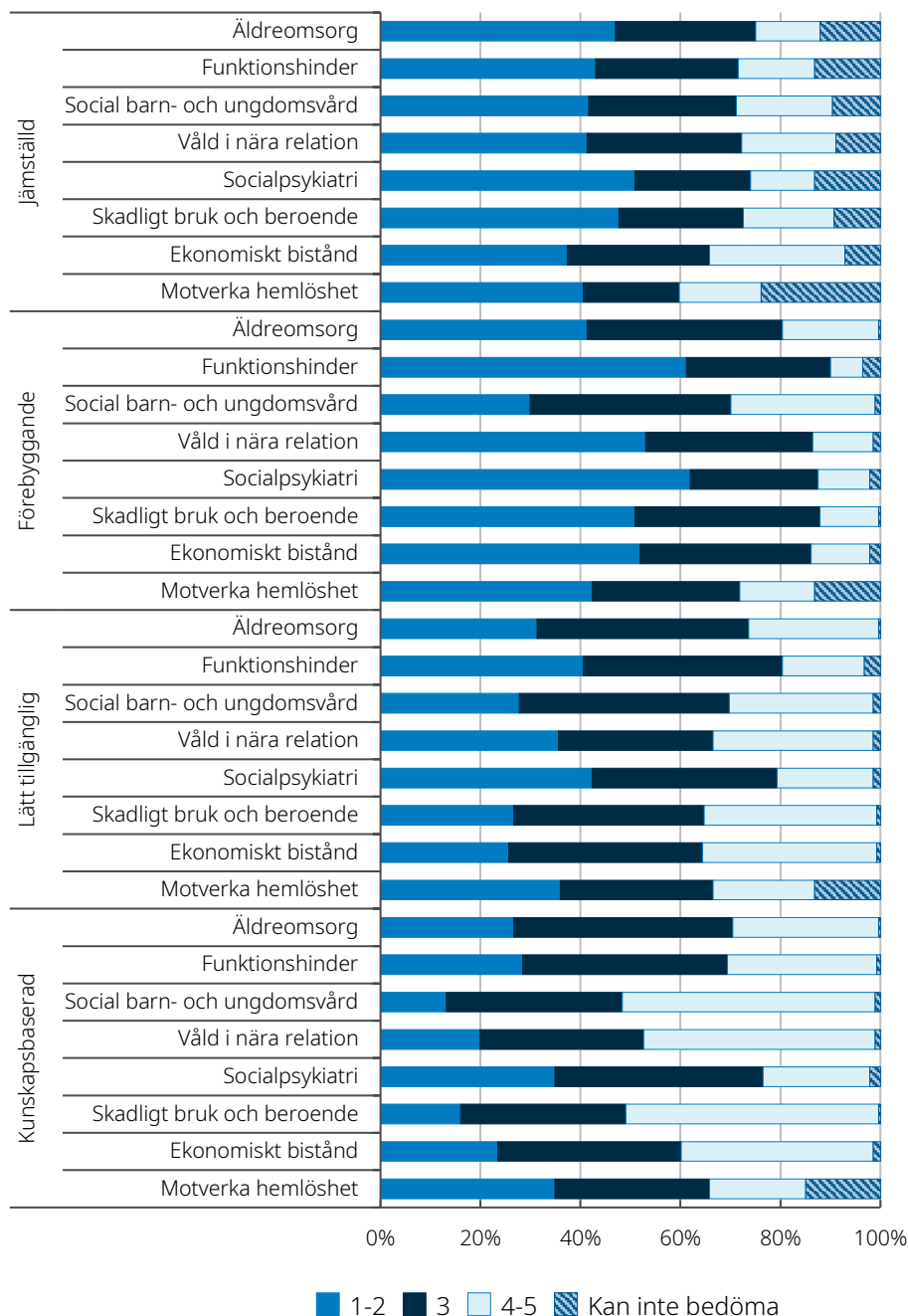
Det finns ett ekonomiskt gap mellan kommuner i omställningsarbetet till nya socialtjänstlagen där framför allt mindre kommuner behöver ett ökat långsiktigt tillskott av medel tills effekter av nya socialtjänstlagen blir synliga. Utöver finansiell långsiktighet behöver nationella aktörer även bistå med kommundata och andra analyser som kan bidra till deras resa i omställningen. Socialstyrelsen anser att fortsatta (lokala) analyser av målgruppernas behov och resultat av insatser kan motivera långsiktiga satsningar. Utan stöd riskerar kommunerna att tappa både den kunskap och drivkraft som omställningsarbetet gett upphov till runt om i landet.

Avslutningsvis kan vi konstatera att omställningsarbetet är igång där kommunerna har kommit olika långt. Oavsett hur stor eller liten kommunen

är kommer omställningsarbetet att kräva både tid och resurser i form av personal och kompetens. Statsbidrag och annat omställningsstöd kan delvis bidra till att utjämna de varierande förutsättningarna mellan kommunerna, men på längre sikt behöver kommunerna själva planera för och bära de investeringar som omställningen kräver.

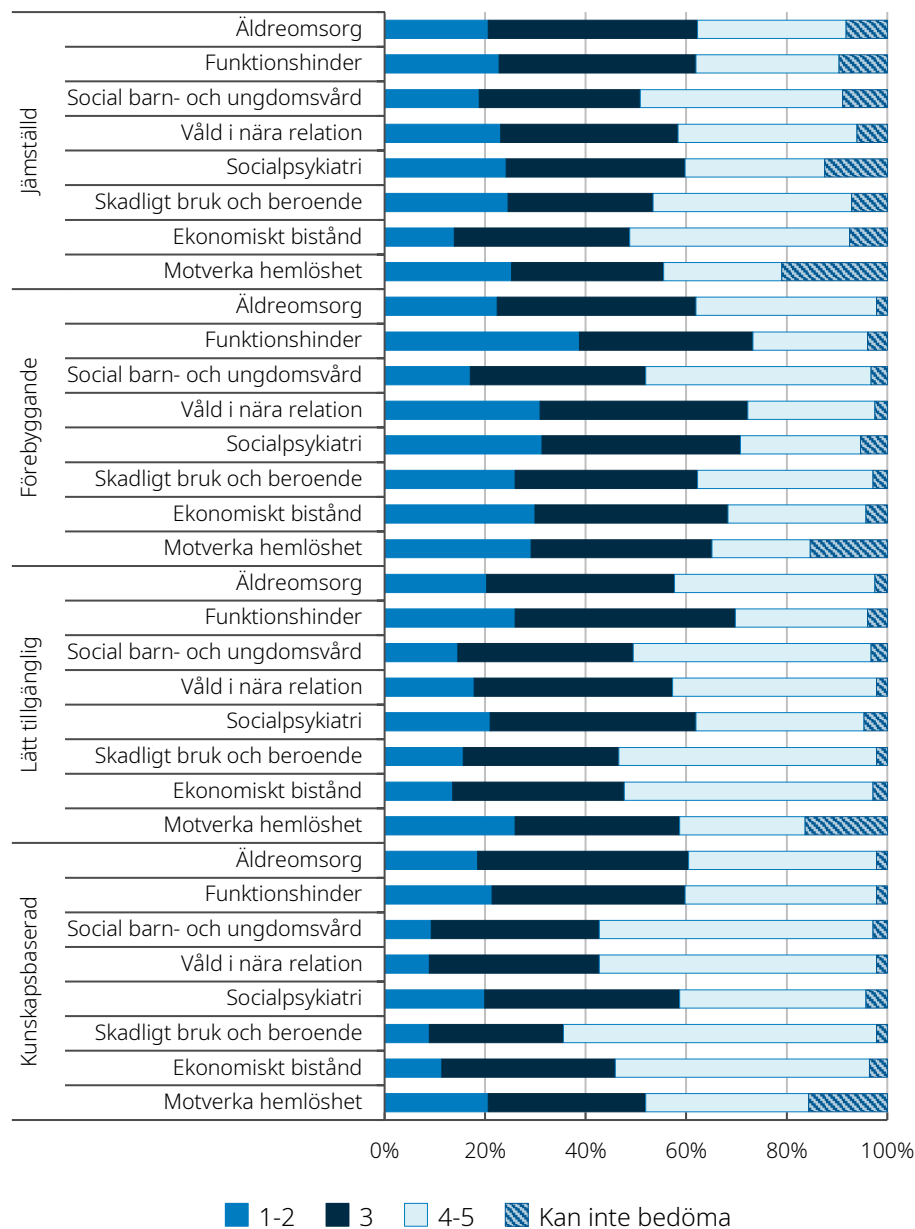
Bilaga 1 Kompletterande figurer

Figur 1. Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Resultat fördelat efter verksamhetsområde.

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Figur 2. Andel (%) svar från kommunrepresentanter som har bedömt i vilken utsträckning det finns förutsättningar att ställa om verksamheten i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Resultat fördelat efter verksamhetsområde.

Källa: Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag. Socialstyrelsen 2025.

Bilaga 2. Kvalitetsdeklaration

Statistikens kvalitet

1 Relevans och Syfte

1.1 Uppdrag

Enkätundersökningen ingår i ett regeringsuppdrag som Socialstyrelsen har fått för att ge stöd till kommunerna i arbetet med att genomföra läges- och behovsanalyser och planering inför den nya socialtjänstlagen samt redovisa en samlad analys av kommunernas lägesbilder (S2024/00196).

1.2 Syfte

Syftet med enkätinsamlingen är att få en bild av kommunernas nuläge, förutsättningar, och behov av stöd inför omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Med underlaget som Socialstyrelsen samlar in kommer myndigheten att beskriva kommunernas och socialtjänstens nuläge samt vilka behov av stöd som finns i omställningsarbetet på kort och lång sikt. Beskrivningen av nuläget kan även fungera som en baslinjemätning för att följa omställningen och utvecklingen över tid.

2 Statistikens innehåll

2.1 Objekt och population

I denna undersökning utgörs målpopulationen av samtliga 290 kommuner i Sverige.

Målobjekten utgörs av de kommunala socialtjänsterna som ansvarar för verksamhet inom områdena ekonomiskt bistånd, funktionshinder, skadligt bruk och beroende, social barn- och ungdomsvård, socialpsykiatri, äldreomsorg, våld i nära relation samt arbete mot hemlöshet.

Rampopulationen har i denna undersökning skapats med hjälp av Socialstyrelsens register över Sveriges kommuner den 31 januari 2024. Rampopulationen omfattar 290 kommuner och sammanfaller med målpopulationen.

2.2 Variabler och statistiska mått

Frågorna utformades av enkätkonstruktör och projektledare samt sakkunnig inom Socialstyrelsen. En mindre grupp kommuner fick även granska enkäten. Enkäten har testats av statistiker. Samråd har genomförts med Sveriges kommuner och regioner (SKR). Ombearbetning av frågorna har skett efter att allas synpunkter inkommit.

Enkäten består av 38 huvudfrågor och inga följdfrågor. En blandning av frågor med fasta svarsalternativ och öppna frågor används.

En rådatafil med variabler och insamlade svar har levererats till projektledaren. För enkätfrågor som är enväls- eller flervälsfrågor har även resultattabeller med andelar och frekvenser levererats.

Redovisningen görs på riksnivå, enligt SKR:s kommungruppindelemning, NUTS1-grupper samt efter folkmängd och socioekonomiska nyckeltal per kommun och för riket, inom samtliga verksamhetsområden. De redovisningsgrupper som används i denna undersökning SKR:s kommungruppindelemning, NUTS1-grupper, folkmängd och socioekonomiska nyckeltal per kommun ska överensstämma med de grupper som presenteras i tabellen.

Förutom de variabler som samlats in via enkäten har följande bakgrundsvariabler hämtats från registerdata: variabler som socioekonomiska nyckeltal per kommun och kommunkod.

2.3 Urval

Enkätundersökningen är en totalundersökning riktad till samtliga kommuner och regioner i Sverige. Ingen urvalsdragning eller stratifiering har genomförts inom ramen för den statistiska bearbetningen. Av totalt 290 kommuner har 281 inkommit med svar.

I bearbetningen har kommunernas tillhörighet till SKR:s huvudkommungrupper och NUTS1-regioner använts för att möjliggöra analyser och jämförelser mellan olika typer av kommuner och geografiska områden. Ytterligare bakgrundsvariabler har kopplats på, såsom folkmängd (per den 31 december 2024) och socioekonomiska nyckeltal.

Bearbetningen har genomförts i SAS och omfattar frekvenstabeller och visualiseringar av enskilda enkätfrågor. Resultaten är organiserade enligt enkätens struktur: skattningsfrågor om nuläge (fråga 5 och 6–13), förutsättningar och behov inför en ny socialtjänstlag (fråga 22–29) samt flersvarsalternativ om utmaningar (fråga 14–21) och viktiga faktorer för omställningen (fråga 30–37). Redovisning sker på riksnivå samt huvudsakligen uppdelat efter SKR-grupp och folkmängdskategori.

2.4 Viktberäkning och skattning

Undersökningen är en totalundersökning. Ingen viktberäkning har genomförts. Skattningar baseras på faktiska svar och presenteras som frekvenser och andelar för de grupper som ingår i undersökningen.

2.5 Datainsamling

Datainsamlingen genomfördes via en webbenkät och ett medföljande missiv med information om undersökningen (se bilaga A). Ett informationsbrev

skickades till kommuner och stadsdelar via e-post. Datainsamlingen pågick under perioden 27 januari 2025 – 31 mars 2025. Under insamlingsperioden skickades tre ordinarie påminnelser ut.

2.6 Svarsfrekvens

Totalt har 281 av 290 kommuner besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på cirka 97 procent.

3 Tillförlitlighet

3.1 Ramtäckning

Ingen över- eller undertäckning förekommer eftersom rampopulationen sammanfaller med målpopulationen.

A. Övertäckning

Övertäckning förekommer i denna undersökning. Först görs ett utskick till alla stadsdelar i Stockholm och Göteborg. Detta ändras till att skickas till respektive kommunstyrelse. De 15 respondenter som varit stadsdelar avregistreras. Dessa ingår inte i beräkning av svarsfrekvens.

3.2 Mätfel

Enkäten konstruerades av en enkätkonstruktör, ämneskunniga och en statistiker i en pilotundersökning, i samråd med SKR för att minska risken för mätfel.

3.3 Bortfall

A. Vid mindre än 100 procent svar

Enkäten har besvarats av 281 kommuner. Objektbortfallet är därmed 3 procent. I de flesta fall saknas uppgift om varför enkäten inte besvarats. Objektbortfallet ökar den slumpmässiga osäkerheten. Det är dock svårt att bedöma huruvida systematiskt bortfall förekommer och i vilken utsträckning tillförlitligheten påverkas av eventuell skevhet. Vid omfattande bortfall är det viktigt att tolka statistiken med försiktighet, eftersom den kan vara påverkad av systematiska fel.

B. Partiellt bortfall

I denna undersökning förekommer ett visst partiellt bortfall, men det är så pass litet att det troligen inte påverkar resultaten i någon betydande omfattning.

3.4 Bearbetning

Vid bearbetningen av datamaterialet kan fel uppstå, såsom registrerings- och kodningsfel.

4 Tillgänglighet och presentation

4.1 Tillgång till statistiken

Resultaten av enkätundersökningen publiceras i rapport.

4.2 Presentation

De insamlade statistikuppgifterna sammanställs genom programmering i SAS. Rådatasetet diarieförs och en kvalitetsdeklaration upprättas för undersökningen.

4.3 Dokumentation

Denna kvalitetsdeklaration utgör en produktbeskrivning och är en del av dokumentationen av statistiken.

5 Jämförbarhet med tidigare undersökningar

Det är första gången Socialstyrelsen genomför undersökningen.

6 Begreppslista

Målpopulation – Den grupp av enheter som undersökningen syftar till att ge information om. Målpopulationen utgörs av de organisationer eller enheter som resultaten ska representera.

Målobjekt – De specifika enheter inom målpopulationen som studien avser att undersöka.

Rampopulation – Den del av målpopulationen som är tillgänglig genom det register eller urvalsram som används för undersökningen. Rampopulationen kan skilja sig från målpopulationen.

Ramtäckning – I vilken utsträckning rampopulationen täcker målpopulationen. Fullständig ramtäckning innebär att alla enheter i målpopulationen finns med i rampopulationen.

Undertäckning – När vissa enheter i målpopulationen inte finns med i rampopulationen.

Övertäckning – När rampopulationen inkluderar enheter som inte tillhör målpopulationen, exempelvis om ett register innehåller felaktiga eller inaktuella uppgifter.

Mätfel – Fel som uppstår vid insamling av data, till exempel om en respondent missförstår en fråga, eller om enkäten inte är tydligt utformad för att fånga rätt information. Detta leder till att den insamlade informationen inte överensstämmer med verkligheten. I vissa fall behöver respondenter inhämta information från flera uppgiftslämnare med specifik kunskap om måttet vilket kan ge utrymme för skilda tolkningar av undersökningsvariabler.

Objektbortfall – Om en eller flera respondenter inte har svarat på hela enkäten uppstår ett objektbortfall.

Obundet slumpmässigt urval (OSU) – Ett urvalsförfarande som innebär att alla kombinationer av n objekt (urvalsstorleken) från en population som består av N objekt har lika stor sannolikhet att bli utvalda.

Partiellt bortfall – När en individ som representerar en enhet besvarar enkäten men inte svarar på alla frågor, vilket leder till att viss information saknas i undersökningen. Många enkäter innehåller frågor som måste besvaras för att komma vidare i enkäten. För sådana frågor kan inget partiellt bortfall uppstå.

Urvalsfel – Den skillnad som kan uppstå mellan resultatet från urvalet och det resultat som skulle ha erhållits om alla enheter i målpopulationen hade undersökts. Detta fel uppstår eftersom inte alla enheter undersöks.

Registreringsfel – Fel som kan uppstå vid inmatning eller överföring av insamlade data från enkäten till en databas eller ett lagringssystem. Exempelvis kan enkätsvar registreras felaktigt på grund av manuella misstag eller tekniska problem under överföringen av data från enkäten till systemet.

Kodningsfel – Fel som uppstår vid kategorisering eller kodning av svar, vilket kan leda till att data analyseras och tolkas fel.

Allmänna uppgifter

A Sekretess och personuppgiftsbehandling

Vi samlar in kontaktuppgifter för de svarande i enkäten. Kontaktuppgifter är personuppgifter och behandlas hos Socialstyrelsen i enlighet med dataskyddsförordningen (EU) 2016/679. Mer information om hur Socialstyrelsen behandlar personuppgifter finns här: <https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/behandling-av-personuppgifter>. Se särskilt under rubriken Enkätundersökningar riktade till verksamheter. Enkät svar som kommer in till Socialstyrelsen är enligt huvudregeln allmänna handlingar. Det innebär att allmänheten har rätt till att ta del av innehållet, om det inte finns uppgifter som är sekretessbelagda enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

B Bevarande och gallring

Socialstyrelsen följer lagar och förordningar gällande hantering och gallring av handlingar.

C Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Socialstyrelsen
Projektledare	Anita Bashar Aréen

Socialstyrelsen kan kontaktas via epost på socialstyrelsen@socialstyrelsen.se.

Bilaga 3 Frågeformulär

Enkät till kommunen om läge och behov inför en ny socialtjänstlag

Bakgrund

Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att ge stöd till kommunerna i arbetet med att genomföra läges- och behovsanalyser och planering inför den nya socialtjänstlagen samt redovisa en samlad analys av kommunernas lägesbilder (S2024/00196).

Inledning

Det här är en nationell enkät i syfte att samla information om kommunernas läges- och behovsanalyser inför en ny socialtjänstlag som underlag till Socialstyrelsens rapportering av en samlad lägesbild till regeringen i september 2025 i enlighet med myndighetens regeringsuppdrag (S2024/00196).

Syfte

Syftet med enkätinsamlingen är att få en bild av kommunernas nuläge, förutsättningar, och behov av stöd inför omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Med underlaget som Socialstyrelsen samlar in kommer myndigheten att beskriva kommunernas och socialtjänstens nuläge samt vilka behov av stöd som finns i omställningsarbetet på kort och lång sikt. Beskrivningen av nuläget kan även fungera som en baslinjemätning för att följa omställningen och utvecklingen över tid.

Resultat

Resultaten från enkäten kommer inte publiceras tillsammans med eller vägas samman med resultaten av Öppna jämförelser. Resultaten från enkäten kommer endast att publiceras på en aggregerad nivå vilket betyder att kommunernas svar inte kommer att publiceras enskilt.

Om du har frågor om enkäten, vänligen kontakta:

Anita Bashar Aréen, utredare

Telefon: 075-247 30 63

E-post: anita.bashar-areen@socialstyrelsen.se

Lovisa Persson, utredare

Telefon: 075-247 37 08

E-post: lovisa.persson@socialstyrelsen.se

Praktiska instruktioner

Vem ska svara på enkätfrågorna?

Enkäten riktar sig exempelvis till socialchef, verksamhetsutvecklare, projektledare eller samordnare som arbetar med omställningen till ny socialtjänstlag.

Enkäten besvaras av en person men frågorna kan delas med personer i pdf-format inför att enkäten ska besvaras. Detta gör ni enklast genom att ladda ner enkäten i pdf-format via den länk som ni mottagit för enkäten.

Alla svar är viktiga

Det är viktigt att ni svarar på enkäten. Svara utifrån era förutsättningar och svara ärligt, syftet är att fånga in era behov inte att betygsätta er verksamhet eller hur långt ni har kommit i omställningen. Om ni har genomfört en läges- och behovsanalys så kan ni med fördel utgå från den när ni besvarar enkäten, annars går det bra att svara ändå. Om möjligt inkludera gärna utförarverksamheter (privata utförare av socialtjänstens verksamhet) i era bedömningar.

Vi ber dig att besvara enkäten senast **11 mars 2025**.

Innan du börjar svara

I denna enkätundersökning är det inte tillåtet att samla in känsliga personuppgifter. Ange inte uppgifter som kan kopplas till en enskild persons hälsa eller levnadsförhållanden.

Avgränsning

Uppgifterna som efterfrågas i enkäten avser förhållandena vid den tidpunkt ni fyller i enkäten, om inget annat anges.

Enkätstruktur

- Enkäten innehåller 37 frågor och är fördelat utifrån tre block, övergripande, nuläge samt förutsättningar och behov.
- Svaren sparas när du klickar på "Nästa" längst ner på varje sida i enkäten.
- Vid paus i svarandet nås webbformuläret igen genom att klicka på länken i ditt mejl.
- Ändringar i svaren kan göras fram till sista svarsdag.
- Sist i formuläret finns möjlighet att spara eller skriva ut svaren.
- Klicka [sml:PrintSurvey Text = här, IncludeReplies = false, ShowOnlyVisited = false, WidthPT = true, PTImage = true, HidePageAndQuestionNr = false] för en läsversion av enkäten.

Du kan också ladda ner och spara formuläret som ett ifyllningsbart dokument. Vi tar dock bara emot era svar på enkäten via webblänken.

Klicka här om du vill ladda ner en wordversion av formuläret.

Samråd med SKR

Socialstyrelsen har inför utformandet och genomförandet av enkäten samrått med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), i enlighet med förordning (1982:668) om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner.

Kontaktuppgifter och personuppgiftsbehandling

Kontaktuppgifter är personuppgifter och behandlas hos Socialstyrelsen i enlighet med EU:s dataskyddsförordning*. Mer information om hur Socialstyrelsen behandlar personuppgifter finns här: <https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/behandling-av-personuppgifter>. Se särskilt under rubriken Enkätundersökningar riktade till verksamheter.

Enkät svar som kommer in till Socialstyrelsen är enligt huvudregeln allmänna handlingar. Det innebär att allmänheten har rätt till att ta del av innehållet, om det inte finns uppgifter som är sekretessbelagda enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

*Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Vänligen fyll i dina kontaktuppgifter.

Vi behandlar ditt namn och andra kontaktuppgifter för att vid behov kunna ta kontakt om dina svar på enkäten behöver kompletteras. Svarsrutan för e-postadress blir röd tills du har fyllt i en fullständig adress.

Kommun:

Kontaktperson:

Befattning:

Telefon:

Din e-postadress:

Ett svarskvitto kommer att skickas till den e-postadress som anges här. Eventuella påminnelser om att svara på enkäten kan också komma att skickas till denna e-postadress.

För mer information om registrerades rättigheter klicka här.

Har du frågor eller funderingar om personuppgiftsbehandling på Socialstyrelsen kan du kontakta dataskyddsombudet på dataskyddsombud@socialstyrelsen.se.

Utgångspunkter

Enligt förslag till ny socialtjänstlag så ska socialtjänsten arbeta mer förebyggande och vara lätt tillgänglig, bedriva verksamheten i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet samt främja jämlika och jämställda levnadsvillkor. För närmare beskrivning eller definition av kraven så hänvisar vi till lagrådsremissen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter, Socialdepartementet.

En del av enkätens frågor är uppdelade så att varje kommun besvarar frågan utifrån respektive område inom socialtjänsten:

- Ekonomiskt bistånd
- Funktionshinder
- Skadligt bruk och beroende
- Motverka hemlöshet
- Social barn- och ungdomsvård
- Socialpsykiatri
- Våld i nära relation i nära relationer
- Äldreomsorg

Områdena återfinns i huvudsak i Socialstyrelsens Öppna jämförelser och Sveriges Kommuner och Regioners självskattningsverktyg Skatta läget. Vi har också valt att använda begreppet Skadligt bruk och beroende istället för Missbruk och beroendevård för att det ska överensstämja med begreppet som används i lagrådsremissen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter, Socialdepartementet.

Området Motverka hemlöshet ingår i årets Öppna jämförelser och ingår därför i denna enkät.

Med insatser så avser vi insatser i ett brett perspektiv utifrån skrivningar i lagrådsremissen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter, Socialdepartementet. Det innebär att ni inte behöver svara utifrån den vedertagna definitionen i Socialstyrelsens termbank av vad en insats är. Det kan till exempel också handla om öppna insatser utan behovsprövning samt uppsökande verksamhet.

Övergripande frågor

Frågorna besvaras utifrån en sammanställning från hela socialtjänstens verksamhet i er kommun. Detta kan kräva att ni väger samman och gör en sammantagen bedömning av socialtjänstens olika områden i er kommun.

1. Vilka är involverade i omställningsarbetet inom kommunen?

Med involverade så avser vi till exempel att verksamheterna har bidragit med underlag till eller deltagit i läges- och behovsanalyser. Vidare kan det handla om att verksamheter varit involverade i planering eller deltagit i aktiviteter inom omställningen.

Flera alternativ kan markeras.

Socialtjänsten ☐

Andra förvaltningar i kommunen ☐

Förtroendevalda i ansvariga
nämnder och/eller
kommunfullmäktige ☐

Vi bedriver inget
omställningsarbete ☐

Vet inte ☐

2. Hur har socialtjänsten i kommunen påbörjat omställningsarbetet?

Flera alternativ kan markeras.

Vi har gjort en lokal analys av läge
och behov ☐

Vi har en plan för vårt kommande
arbete ☐

Vi har börjat att vidta åtgärder
inom ramen för omställningen ☐

Vi har börjat se vissa resultat av
omställningen ☐

Vi har inte påbörjat omställningen ☐

Vet inte ☐

3. Vilka hinder har kommunens socialtjänst identifierat i omställningen till en ny socialtjänstlag?

Med hinder så avses exempelvis faktorer på olika nivåer som kan påverka socialtjänstens ambitioner och möjligheter att ställa om. Det kan till exempel handla om brist på kunskapsbaserade arbetssätt, finansiella resurser och samverkan med relevanta aktörer.

Max 300 tecken.

På kort sikt
(inom ett till två
år)

På lång sikt
(inom tre till fem
år)

4. Vilket typ av stöd har kommunens socialtjänst behov av för att ställa om verksamheten i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag?

Med stöd så avses hela socialtjänstens behov av stöd från nationell, regional, och lokal nivå.

Max 300 tecken.

På kort sikt
(inom ett till två
år)

Lång sikt (inom
tre till fem år)

Nuläge

Vi ställer frågor om den egna kommunens och socialtjänstens nuläge i syfte att få en baslinjemätning inför omställningen. Detta är en förutsättning för att kunna följa omställningen och utvecklingen av socialtjänsten över tid.

5. I vilken utsträckning anser ni att ni har tillräckliga data och information om era målgrupper och deras behov av insatser i kommunen?

Målgruppernas behov av insatser kan förstås genom att undersöka tillgängliga data och annan information på nationell och lokal nivå. Till exempel individbaserad systematisk uppföljning (ISU) brukarundersökningar, välfärdsindikatorer och nyckeltal eller dialog med civilsamhällesorganisationer. Oftast behöver flera källor vägas samman för att få en heltäckande bild.

Här ska ni ange hur ni själva bedömer att den nuvarande verksamheten bedrivs.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Ekonomiskt bistånd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Funktionshinder	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skadligt bruk och beroende	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Motverka hemlöshet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Social barn- och ungdomsvård	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Socialpsykiatri	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Våld i nära relation	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Äldreomsorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6. I vilken utsträckning bedömer ni att nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området motverka hemlöshet?

Här ska ni ange hur ni själva bedömer att den nuvarande verksamheten bedrivs.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. I vilken utsträckning bedömer ni att nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området ekonomiskt bistånd?

Här ska ni ange hur ni själva bedömer att den nuvarande verksamheten bedrivs.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. I vilken utsträckning bedömer ni att nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området skadligt bruk och beroende?

Här ska ni ange hur ni själva bedömer att den nuvarande verksamheten bedrivs.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9. I vilken utsträckning bedömer ni att nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området socialpsykiatri?

Här ska ni ange hur ni själva bedömer att den nuvarande verksamheten bedrivs.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. I vilken utsträckning bedömer ni att nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området våld i nära relation?

Här ska ni ange hur ni själva bedömer att den nuvarande verksamheten bedrivs.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. I vilken utsträckning bedömer ni att nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området social barn- och ungdomsvård?

Här ska ni ange hur ni själva bedömer att den nuvarande verksamheten bedrivs.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. I vilken utsträckning bedömer ni att nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området funktionshinder?

Här ska ni ange hur ni själva bedömer att den nuvarande verksamheten bedrivs.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. I vilken utsträckning bedömer ni att nuvarande verksamhet inom kommunens socialtjänst bedrivs i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området äldreomsorg?

Här ska ni ange hur ni själva bedömer att den nuvarande verksamheten bedrivs.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

**14. Vilka faktorer bedömer ni som mest utmanande inom området
motverka hemlöshet?**

Med utmanande faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att tillgodose målgruppens behov av insatser. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

15. Vilka faktorer bedömer ni som mest utmanande inom området ekonomiskt bistånd?

Med utmanande faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att tillgodose målgruppens behov av insatser. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

**16. Vilka faktorer bedömer ni som mest utmanande inom området
skadligt bruk och beroende?**

Med utmanande faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att tillgodose målgruppens behov av insatser. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

17. Vilka faktorer bedömer ni som mest utmanande inom området socialpsykiatri?

Med utmanande faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att tillgodose målgruppens behov av insatser. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

18. Vilka faktorer bedömer ni som mest utmanande inom området våld i nära relation?

Med utmanande faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att tillgodose målgruppens behov av insatser. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

**19. Vilka faktorer bedömer ni som mest utmanande inom området
social barn- och ungdomsvård?**

Med utmanande faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att tillgodose målgruppens behov av insatser. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

**20. Vilka faktorer bedömer ni som mest utmanande inom området
funktionshinder?**

Med utmanande faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att tillgodose målgruppens behov av insatser. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

21. Vilka faktorer bedömer ni som mest utmanande inom området äldreomsorg?

Med utmanande faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att tillgodose målgruppens behov av insatser. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt, evidensbaserade insatser och standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

Har du några övriga kommentarer angående kommunens och socialtjänstens nuläge?

Max 300 tecken.

.....

.....

.....

Förutsättningar och behov

Vi ställer frågor om den egna kommunens och socialtjänstens förutsättningar att ställa om sin verksamhet i enlighet med en ny socialtjänstlag och fångar upp behov av stöd inför den långsiktiga omställningen.

22. I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området motverka hemlöshet?

Med förutsättningar så avses en sammanvägd bedömning av samtliga faktorer som ni anser är betydelsefulla för att ställa om verksamheten i enlighet med en ny socialtjänstlag.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

23. I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området ekonomiskt bistånd?

Med förutsättningar så avses en sammanvägd bedömning av samtliga faktorer som ni anser är betydelsefulla för att ställa om verksamheten i enlighet med en ny socialtjänstlag.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

24. I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området skadligt bruk och beroende?

Med förutsättningar så avses en sammanvägd bedömning av samtliga faktorer som ni anser är betydelsefulla för att ställa om verksamheten i enlighet med en ny socialtjänstlag.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

25. I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området socialpsykiatri?

Med förutsättningar så avses en sammanvägd bedömning av samtliga faktorer som ni anser är betydelsefulla för att ställa om verksamheten i enlighet med en ny socialtjänstlag.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

26. I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området våld i nära relation?

Med förutsättningar så avses en sammanvägd bedömning av samtliga faktorer som ni anser är betydelsefulla för att ställa om verksamheten i enlighet med en ny socialtjänstlag.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området social barn- och ungdomsvård?

Med förutsättningar så avses en sammanvägd bedömning av samtliga faktorer som ni anser är betydelsefulla för att ställa om verksamheten i enlighet med en ny socialtjänstlag.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

28. I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området funktionshinder?

Med förutsättningar så avses en sammanvägd bedömning av samtliga faktorer som ni anser är betydelsefulla för att ställa om verksamheten i enlighet med en ny socialtjänstlag.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

29. I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området äldreomsorg?

Med förutsättningar så avses en sammanvägd bedömning av samtliga faktorer som ni anser är betydelsefulla för att ställa om verksamheten i enlighet med en ny socialtjänstlag.

Gradera svaret på en skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning.

	Låg utsträckning				Hög utsträckning	Kan inte bedöma
	1	2	3	4	5	
Kunskapsbaserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lätt tillgänglig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jämställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

30. Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området motverka hemlöshet?

Med viktiga faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att ställa om i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt, evidensbaserade insatser och standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

31. Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området ekonomiskt bistånd?

Med viktiga faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att ställa om i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt, evidensbaserade insatser och standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

32. Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området skadligt bruk och beroende?

Med viktiga faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att ställa om i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

33. Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området socialpsykiatri?

Med viktiga faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att ställa om i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt, evidensbaserade insatser och standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

34. Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området våld i nära relation?

Med viktiga faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att ställa om i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

35. Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området social barn- och ungdomsvård?

Med viktiga faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att ställa om i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

36. Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området funktionshinder?

Med viktiga faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att ställa om i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt,
evidensbaserade insatser och
standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

37. Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området äldreomsorg?

Med viktiga faktorer så avser vi till exempel faktorer som kan påverka verksamhetens möjligheter att ställa om i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag. Samtliga faktorer kan vara relevanta men i detta fall efterfrågar vi faktorer som är särskilt utmärkande för er verksamhet.

Välj minst ett alternativ och max tre.

Kompetens	☐
Personalförsörjning	☐
Finansiella resurser	☐
Kunskapsbaserade arbetssätt, evidensbaserade insatser och standardiserade bedömningsmetoder	☐
Uppföljnings- och analyskompetens	☐
Tillgång till lokala data/statistik	☐
Rättslig vägledning	☐
Samverkan med relevanta aktörer	☐
Annat. Ange vad:	☐
Vet inte	☐

Har du några övriga kommentarer angående kommunens och socialtjänstens förutsättningar och behov för att ställa om till den nya socialtjänstlagen?

Max 300 tecken.

.....

.....

.....

Bilaga 4. Intervjufrågor

Inledning

- Presentation Socialstyrelsen: Vilka vi är, information, bakgrund och syfte kring Socialstyrelsens uppdrag och gruppintervjun.
- Socialstyrelsen har ett regeringsuppdrag att stödja kommuner i arbetet med läges- och behovsanalyser samt lämna en samlad lägesbild till regeringen i september 2025.
- Vi genomför xx antal gruppintervjuer. Vi kommer ställa frågor kring områdena: 1) x, 2) y, 3) z,
- Uppgifter om enskilda personer, orter eller arbetsplatser kommer inte kunna utläsas i rapporten. Ni kommer vara anonyma i rapporten, det kommer inte framgå vem som har sagt vad.
- Nämn inga personuppgifter, inga namn.
- Har ni några frågor innan vi startar?
- Presentationsrunda namn, kommun och yrkesroll.
- Incheckningsfråga: Vad tänker du när du hör "omställning till en ny socialtjänstlag"? Beskriv med en mening.

Nuläge

1. Hur arbetar ni för att få kännedom om era målgrupper och deras behov?
Har ni tillräcklig kännedom?
2. Möter er insatser och verksamhet era målgruppers behov? Vad ser ni som fungerar bra idag?
 - a. Har ni några utmaningar med att nå ut med insatser till specifika delar av målgruppen? Finns det mönster för exempelvis socioekonomi, kön, ålder, funktionshinder, inkomstnivå, utbildningsnivå?
3. Hur ser ni på insatser och verksamhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv?
Hur säkerställer ni att insatser och verksamhet görs tillgängligt oavsett kön?
4. Hur ser ni på insatser och verksamhet utifrån ett funktionshinderperspektiv? Hur säkerställer ni att insatser och verksamhet görs tillgängligt till personer med funktionshinder?
5. Är era insatser och verksamhet i linje med intentionerna i en ny socialtjänstlag?
 - a. På vilket sätt? (utifrån jämställd, lätt tillgänglig, förebyggande och kunskapsbaserad)

6. Hur jobbar ni idag med omställningen till en ny socialtjänstlag? Har ni genomfört något hittills?

Behov och förutsättningar inför omställning

1. Vad har ni för förutsättningar för att ställa om socialtjänsten i enlighet med nya SoL?

2. Vad ser ni kommer behöva göras i omställningen till en ny socialtjänstlag i er verksamhet? På kort och lång sikt?

- a. Utgå från jämställd, lätt tillgänglig, förebyggande och kunskapsbaserad.

3. Vilka är det främsta förändringarna ni ser att ni behöver genomföra? Och varför?

- a. Vad tror ni kommer vara mest utmanande? Varför? Exempelvis: arbetssätt, samverkan, analys, kunskap/kompetens?

4. Hur ser ni på samverkans roll i omställningsarbetet och framåt? Hur? Internt och externt exempelvis region, andra förvaltningar, andra enheter, nationellt?

5. Vad har ni för behov av stöd i det fortsatta arbetet med omställningen? På vilket sätt och av vem?

Avslutning

1. Är det något mer ni vill lägga till kopplat till omställningen till ny socialtjänstlag?

En samlad lägesbild inför nya socialtjänstlagen (artikelnr 2025-6-9675)
kan laddas ner från socialstyrelsen.se/publikationer.